

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

MICHAL BOBEK

της 6ης Οκτωβρίου 2021¹

Υπόθεση C-245/20

X,

Z

κατά

Autoriteit Persoonsgegevens

[αίτηση του Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείου κεντρικών Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής – Πράξεις επεξεργασίας που διενεργούνται από τα δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας – Κοινολόγηση διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο»

I. Εισαγωγή

1. «Η δημοσιότητα είναι η ψυχή της δικαιοσύνης. Αποτελεί το ισχυρότερο κίνητρο για επίμοχθη προσπάθεια και τον ασφαλέστερο φρουρό κατά της απρέπειας. [...] Με τη δημοσιότητα και μόνον καθίσταται η δικαιοσύνη μητέρα της ασφάλειας. Με τη δημοσιότητα, ο ναός της δικαιοσύνης μετατρέπεται σε σχολείο πρώτης τάξης, όπου επιβάλλεται η τήρηση των σημαντικότερων κλάδων της ηθικής [...]»².

2. Μολονότι τα λόγια του Jeremy Bentham γράφτηκαν στις απαρχές του 19ου αιώνα³, η δημοτικότητά τους παραμένει αμείωτη. Βεβαίως, το πλαίσιο τότε ήταν πολύ διαφορετικό. Η ανοιχτή δικαιοσύνη και η δημοσιότητά της διεκδικούσαν δικαίωση όχι μόνον έναντι ορισμένων πεφωτισμένων μοναρχών (συχνότερα δε έναντι όχι πολύ πεφωτισμένων απολυταρχικών μοναρχών), αλλά επίσης –ή μάλλον ιδίως– έναντι ορισμένων ιδιαιτέρως, και μάλιστα μέχρι σήμερα υφιστάμενων, μεσαιωνικών αντιλήψεων όσον αφορά τη φύση του δικαίου και της δικαστικής διαδικασίας⁴.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² Burton, J. H. (επιμ.), *Benthamiana: or select extracts from the works of Jeremy Bentham*, Lea & Blanchard, Φιλαδέλφεια, 1844, σ. 139.

³ Το παρατιθέμενο κείμενο δημοσιεύθηκε αρχικά σε Bentham, J., *Draught of a New Plan for the organisation of the Judicial Establishment in France: proposed as a Succedaneum to the Draught presented, for the same purpose, by the Committee of Constitution, to the National Assembly, December 21st, 1789*, Λονδίνο, 1790.

⁴ Για να αναφέρω ένα παράδειγμα, στην πρακτική του Parlement de Paris, τον 14ο αιώνα, τα πραγματικά περιστατικά και οι λόγοι στους οποίους στηρίζονταν οι αποφάσεις έπρεπε να παραμένουν απόρρητα. Θεωρείτο ότι αποτελούσαν μέρος της διαδικασίας δικαστικής διαβούλευσης, η οποία έπρεπε να έχει εμπιστευτικό χαρακτήρα. Βλ. Dawson, J.P., *The Oracles of the Law*, The University of Michigan Law School, 1968, σ. 286 έως 289. Αναλυτικά, βλ., επίσης, Sauvel, T., «Histoire du jugement motivé», 61(5) *Revue du droit public*, 1955.

3. Στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν υπάρχουν ρητές πληροφορίες σχετικά με ναούς της δικαιοσύνης που να έχουν μετατραπεί σε σχολεία. Φαίνεται, πάντως, ότι στις Κάτω Χώρες, κατ' εφαρμογήν της αρχής της δημοσιότητας της δικαιοσύνης, παρέχεται στον Τύπο η δυνατότητα πρόσβασης, κατά την ημερομηνία μιας συνεδρίασης, σε ορισμένα διαδικαστικά έγγραφα των υποθέσεων που είναι εγγεγραμμένες στο πινάκιο του δικαστηρίου της συγκεκριμένης ημέρας. Σκοπός της πρόσβασης αυτής είναι η παροχή συνδρομής στους δημοσιογράφους για την καλύτερη ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις εκδικαζόμενες υποθέσεις⁵.

4. Οι προσφεύγοντες στην υπό κρίση υπόθεση είναι φυσικά πρόσωπα, τα οποία αμφισβητούν την ανωτέρω πολιτική. Διατείνονται ότι δεν συναίνεσαν στην κοινολόγηση σε δημοσιογράφο επιλεγμένων διαδικαστικών εγγράφων που αφορούσαν την υπόθεσή τους, η οποία εκδικάστηκε ενώπιον του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες). Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ενώπιον της εθνικής εποπτικής αρχής ότι υπήρξε προσβολή διαφόρων δικαιωμάτων και παράβαση διαφόρων υποχρεώσεων, που απορρέουν από τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 (στο εξής: ΓΚΠΔ)⁶. Ωστόσο, η καθής εποπτική αρχή έκρινε ότι δεν ήταν αρμόδια να εξετάσει την εν λόγω καταγγελία. Κατά την άποψή της, η επίμαχη επεξεργασία διενεργήθηκε στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας» των εθνικών δικαστηρίων, σύμφωνα με το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

5. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω πραγματικών περιστατικών, το Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείο Κεντρικών Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες) ζητεί διευκρινίσεις πρωτίστως σχετικά με το ζήτημα αν η κοινολόγηση στον Τύπο ορισμένων διαδικαστικών εγγράφων με σκοπό την καλύτερη δημοσιογραφική κάλυψη μιας υπόθεσης που εκδικάζεται σε δημόσια δίκη συνιστά δραστηριότητα η οποία «διενεργ[είται] από δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Η αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ έχει ως εξής:

«Ενώ ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στις δραστηριότητες των δικαστηρίων και άλλων δικαστικών αρχών, το δίκαιο της Ένωσης ή των κρατών μελών θα μπορούσε να εξειδικεύει τις πράξεις και διαδικασίες επεξεργασίας σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δικαστήρια και άλλες δικαστικές αρχές. Η αρμοδιότητα των εποπτικών αρχών δεν θα πρέπει να καλύπτει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων, περιλαμβανομένης της λήψης αποφάσεων. Η εποπτεία των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να μπορεί να ανατεθεί σε ειδικούς φορείς στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος του κράτους μέλους, το οποίο θα πρέπει ιδίως να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με

⁵ Βλ., ενημερωτικά όσον αφορά το ιστορικό, Κατευθυντήριες Γραμμές του Ολλανδικού Δικαστικού Σώματος προς τον Τύπο του 2013, διαθέσιμες σε: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Press-Guidelines.pdf>, άρθρο 2.3 και επεξηγηματικές σημειώσεις, στις σελίδες 6 και 7 του εν λόγω κειμένου.

⁶ Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/EK (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1).

τους κανόνες του παρόντος κανονισμού, να ευαισθητοποιεί μέλη των δικαστικών λειτουργιών όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους βάσει του παρόντος κανονισμού και να επιλαμβάνεται καταγγελιών σε σχέση με τις εν λόγω διαδικασίες επεξεργασίας δεδομένων.»

7. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης.»

8. Η έννοια της «επεξεργασίας» ορίζεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ ως εξής:

«κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή».

9. Το άρθρο 6 του ίδιου κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Νομιμότητα της επεξεργασίας», έχει, στο κρίσιμο σκέλος του, ως εξής:

«1. Η επεξεργασία είναι σύμφωνη μόνο εάν και εφόσον ισχύει τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

[...]

- ε) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας,
- στ) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος, εκτός εάν έναντι των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί.

Το στοιχείο στ) του πρώτου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία που διενεργείται από δημόσιες αρχές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν πιο ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επεξεργασία για τη συμμόρφωση με την παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε), καθορίζοντας ακριβέστερα ειδικές απαιτήσεις για την επεξεργασία και άλλα μέτρα προς εξασφάλιση σύμφωνης και θεμιτής επεξεργασίας, μεταξύ άλλων για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας όπως προβλέπονται στο κεφάλαιο IX.

3. Η βάση για την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε) ορίζεται σύμφωνα με:

α) το δίκαιο της Ένωσης, ή

β) το δίκαιο του κράτους μέλος στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας.»

10. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι μία ή περισσότερες ανεξάρτητες δημόσιες αρχές επιφορτίζονται με την παρακολούθηση της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, με σκοπό την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας που τα αφορούν και τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ένωση (“εποπτική αρχή”).»

11. Ωστόσο, κατά το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, «[ο]ι εποπτικές αρχές δεν είναι αρμόδιες να ελέγχουν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες διενεργούνται από δικαστήρια στο πλαίσιο της [δικαιοδοτικής] τους [αρμοδιότητας]».

B. Το εθνικό δίκαιο

12. Με τον Uitvoeringswet AVG της 16ης Μαΐου 2016 (στο εξής: UAVG) μεταφέρθηκε στο ολλανδικό δίκαιο ο ΓΚΠΔ. Το άρθρο 6 του νόμου αυτού αναθέτει στην καθής την υποχρέωση να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ στις Κάτω Χώρες. Ο UAVG δεν επαναλαμβάνει την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

13. Στις 31 Μαΐου 2018 ο πρόεδρος του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες), οι δικαστικές διοικήσεις του Centrale Raad van Beroep (άνωτερου δικαστηρίου διαφορών κοινωνικής ασφάλισης και δημόσιας διοίκησης, Κάτω Χώρες) και το College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο εμπορικών και βιομηχανικών διαφορών, Κάτω Χώρες) εξέδωσαν κανονισμό σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα διοικητικά δικαστήρια. Στον κανονισμό αυτόν προβλεπόταν η σύσταση της AVG-commissie bestuursrechtelijke colleges (επιτροπής ΓΚΠΔ για τα διοικητικά δικαστήρια) (στο εξής: επιτροπή ΓΚΠΔ). Η εν λόγω επιτροπή είναι επιφορτισμένη με την παροχή συμβουλών στο Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας), στις δικαστικές διοικήσεις του Centrale Raad van Beroep (άνωτερου δικαστηρίου διαφορών κοινωνικής ασφάλισης και δημόσιας διοίκησης) και στο College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό εφετείο εμπορικών και βιομηχανικών διαφορών) σχετικά με τον χειρισμό των καταγγελιών που αφορούν τον σεβασμό των δικαιωμάτων που εγγυάται ο ΓΚΠΔ.

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου και τα προδικαστικά ερωτήματα

14. Στις 30 Οκτωβρίου 2018 συζητήθηκε ενώπιον του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) μια διοικητική διαφορά μεταξύ του Z (στο εξής: πολίτης Z) και του δημάρχου της Ουτρέχτης (Κάτω Χώρες) (στο εξής: δήμαρχος M). Στο πλαίσιο της εν λόγω ένδικης διαφοράς, ο X (στο εξής: δικηγόρος X) εκπροσώπησε τον πολίτη Z (στο εξής, από κοινού:

προσφεύγοντες)⁷.

15. Μετά τη συνεδρίαση αυτή, και παρουσία του δικηγόρου X, ο πολίτης Z προσεγγίστηκε από ένα άτομο το οποίο συστήθηκε ως δημοσιογράφος (στο εξής: δημοσιογράφος J). Ο εν λόγω δημοσιογράφος είχε στην κατοχή του διάφορα διαδικαστικά έγγραφα από τη δικογραφία. Ερωτηθείς σχετικά με τα έγγραφα αυτά, ο δημοσιογράφος J απάντησε ότι είχε αποκτήσει πρόσβαση στα έγγραφα αυτά δυνάμει του δικαιώματος πρόσβασης στη δικογραφία το οποίο είχε παρασχεθεί στους δημοσιογράφους από το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας).

16. Την ίδια ημέρα ο δικηγόρος X απηύθυνε έγγραφο προς τον πρόεδρο του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας) (στο εξής: πρόεδρος P) με το ερώτημα αν παρασχέθηκε πρόσβαση στη δικογραφία –και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, από ποιον– και αν χορηγήθηκαν αντίγραφα εν γνώσει ή με τη συναίνεση των υπαλλήλων του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).

17. Με επιστολή της 21ης Νοεμβρίου 2018, ο πρόεδρος P απάντησε ότι, ενίοτε, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) παρέχει στους δημοσιογράφους πληροφορίες σχετικά με τις συνεδριάσεις. Τούτο το πράττει, μεταξύ άλλων, παρέχοντας πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες στους δημοσιογράφους που βρίσκονται στο κτίριο την ίδια ημέρα, προκειμένου να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με συγκεκριμένη συνεδρίαση. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν ένα αντίγραφο του δικογράφου της προσφυγής (ή της έφεσης), του υπομνήματος αντικρούσεως, καθώς και, εφόσον πρόκειται για έφεση, της απόφασης του Rechtbank (πρωτοδικείου, Κάτω Χώρες). Μόνο κατά την ημέρα της συνεδρίασης παρέχεται πρόσβαση στα εν λόγω αντίγραφα, όπερ σημαίνει ότι οι πληροφορίες αυτές ούτε αποστέλλονται ούτε γνωστοποιούνται εκ των προτέρων στον Τύπο. Τα σχετικά έγγραφα δεν μπορούν να εξέλθουν των εγκαταστάσεων του οικείου δικαστηρίου ούτε είναι δυνατόν να τα πάρει κάποιος μαζί του. Κατά τη λήξη της ημέρας της συνεδρίασης τα αντίγραφα καταστρέφονται από υπαλλήλους του τμήματος επικοινωνίας του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας).

18. Ο πολίτης Z και ο δικηγόρος X υπέβαλαν στην Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων, Κάτω Χώρες) αιτήσεις λήψης μέτρων συμμόρφωσης. Η αρχή έκρινε ότι δεν ήταν αρμόδια και διαβίβασε τις αιτήσεις αυτές στην επιτροπή ΓΚΠΔ.

19. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η εφαρμοζόμενη από το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) πολιτική παροχής πρόσβασης στους δημοσιογράφους έχει ως αποτέλεσμα τρίτοι, οι οποίοι δεν είναι διάδικοι, να αποκτούν πρόσβαση σε ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους. Τα εν λόγω διαδικαστικά έγγραφα μπορεί να περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προερχόμενα, για παράδειγμα, από το επιστολόχαρτο ενός πληρεξουσίου δικηγόρου, τα οποία μπορούν να καταστήσουν δυνατή την ταυτοποίηση. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν ένα ή περισσότερα είδη (ευαίσθητων) δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος και/ή άλλων προσώπων, όπως στοιχεία σχετικά με προηγούμενες καταδίκες, εμπορικά δεδομένα ή ιατρικές πληροφορίες.

⁷ Τα ονόματα των βασικών μετεχόντων στη διαδικασία έχουν τροποποιηθεί ελαφρώς, προκειμένου να καθοδηγηθεί ο αναγνώστης με πιο εύληπτο τρόπο μέσα στον λαβύρινθο της γενικευμένης ψευδωνυμοποίησης που εφαρμόζεται από το Δικαστήριο από το 2018 (βλ. ανακοινωθέν Τύπου του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 29ης Ιουνίου 2018: «Από την 1η Ιουλίου 2018 θα τηρείται ανωνυμία στις προδικαστικές υποθέσεις όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα», <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-06/cp180096el.pdf>). Πάντως, αν η μελλοντική δικαστική πράξη του Δικαστηρίου πρόκειται να θυμίζει μυθιστόρημα του Κάφκα, γιατί τότε να μην υιοθετήσουμε και ορισμένα από τα θετικά λογοτεχνικά στοιχεία του Κάφκα;

20. Στην υπό κρίση υπόθεση, μέσω της κοινολόγησης των επίμαχων διαδικαστικών εγγράφων, ο δημοσιογράφος J απέκτησε πρόσβαση στο δικόγραφο της προσφυγής, στο υπόμνημα αντικρούσεως και στην απόφαση του κατώτερου δικαστηρίου. Κατ' αυτόν τον τρόπο, απέκτησε πρόσβαση σε ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των προσφευγόντων της κύριας δίκης, όπως, ειδικότερα, στο όνομα και τη διεύθυνση του δικηγόρου X και στον «αριθμό μητρώου πολίτη» του πολίτη Z.

21. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εν λόγω παροχή πρόσβασης σε διαδικαστικά έγγραφα και η (προσωρινή) χορήγηση αντιγράφων των εν λόγω εγγράφων συνιστούν «επεξεργασία» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ. Επισημαίνει ότι η επεξεργασία αυτή πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συγκατάθεση των προσφευγόντων. Ωστόσο, προκειμένου να κριθεί αν η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων) ορθώς απεφάνθη ότι δεν ήταν αρμόδια να ελέγξει την απόφαση του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) περί παροχής πρόσβασης στα επίμαχα διαδικαστικά έγγραφα, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να ερμηνεύσει την έννοια «δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

22. Διατηρώντας αμφιβολίες για το αν το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) ενήργησε στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας», κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, όταν κοινολόγησε έγγραφα από τη δικογραφία της διαφοράς μεταξύ του πολίτη Z και του δημάρχου M προς τον δημοσιογράφο J, προκειμένου ο εν λόγω δημοσιογράφος να ενημερώσει καλύτερα το κοινό σχετικά με τη συνεδρίαση του δικαστηρίου στην εν λόγω υπόθεση, το Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείο Κεντρικών Κάτω Χωρών) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ την έννοια ότι με τη φράση “πράξεις επεξεργασίας οι οποίες διενεργούνται από δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας” μπορεί να νοείται η παροχή προσβάσεως σε διαδικαστικά έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από δικαστική αρχή, όταν η πρόσβαση αυτή τελείται μέσω της χορηγήσεως αντιγράφων των εν λόγω διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο, όπως αναλυτικά παρατίθεται στη διάταξη περί παραπομπής;

1α) Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα αν ο έλεγχος που διενεργείται από την εθνική εποπτική αρχή και αφορά τέτοιου είδους επεξεργασία δεδομένων θίγει την ανεξάρτητη δικαστική κρίση σε σχέση με επιμέρους υποθέσεις;

1β) Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα το γεγονός ότι, κατά τη δικαστική αρχή, η φύση και ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων συνίσταται στην πληροφόρηση των δημοσιογράφων, η οποία τους επιτρέπει να ενημερώνουν καλύτερα το κοινό σχετικά με δημόσια συνεδρίαση που διεξάγεται στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, πράγμα που συμβάλλει στην εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας και της διαφάνειας των ένδικων διαδικασιών;

1γ) Έχει σημασία για την απάντηση στο εν λόγω ερώτημα αν η επεξεργασία των δεδομένων στηρίζεται σε ρητή εθνική νομική βάση;»

23. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο πολίτης Z, η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων), η Ισπανική, η Ολλανδική, η Πολωνική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων), η Ισπανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, ανέπτυξαν επίσης προφορικώς τις απόψεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 14 Ιουλίου 2021.

IV. Ανάλυση

24. Οι παρούσες προτάσεις είναι διαρθρωμένες ως εξής. Αρχικά, θα παραθέσω ορισμένες σύντομες παρατηρήσεις επί του παραδεκτού (Α). Στη συνέχεια, θα επικεντρωθώ στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ και θα αναλύσω τα ουσιαστικά και θεσμικά στοιχεία της διάταξης αυτής (Β). Κατόπιν τούτου, θα εφαρμόσω τις εκτιμήσεις μου στην υπό κρίση υπόθεση (Γ). Θα ολοκληρώσω παραθέτοντας ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με το κεντρικό ζήτημα το οποίο αποτελεί –και ταυτόχρονα δεν αποτελεί– αντικείμενο της υπό κρίση υπόθεσης: την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στα εθνικά δικαστήρια (Δ).

Α. Επί του παραδεκτού

25. Ο πολίτης Z υποστηρίζει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι υποθετικής φύσης και, ως εκ τούτου, απαράδεκτα. Ο ίδιος ζήτησε τη λήψη μέτρων συμμόρφωσης όχι μόνον λόγω της προβαλλόμενης αντίθεσης της επίμαχης πολιτικής στον ΓΚΠΔ, αλλά και λόγω της μη έγκαιρης γνωστοποίησης μιας διαρροής δεδομένων (ήτοι της κοινολόγησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε δημοσιογράφο άνευ συγκατάθεσης). Επιπλέον, η διάταξη περί παραπομπής του αιτούντος δικαστηρίου πάσχει από πλάνη περί τα πράγματα, δεδομένου ότι η κοινολόγηση των επίμαχων διαδικαστικών εγγράφων δεν πραγματοποιήθηκε από το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας), αλλά από υπαλλήλους του τμήματος επικοινωνίας του. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η διάταξη περί παραπομπής δεν προήλθε από δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, αρμόδια για την εποπτεία της πραγματοποιηθείσας από το εν λόγω τμήμα επεξεργασίας ήταν η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων).

26. Προτείνω να απορριφθούν οι ανωτέρω ισχυρισμοί.

27. Τα προδικαστικά ερωτήματα εθνικού δικαστηρίου τα οποία αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή⁸. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί⁹. Συνεπώς, εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει κατ' αρχήν να απαντήσει¹⁰.

⁸ Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ. (C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 27).

⁹ Απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 116 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

¹⁰ Απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Facebook Ireland και Schrems (C-311/18, EU:C:2020:559, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28. Το τελευταίο ισχύει σαφώς και στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης. Το αιτούν δικαστήριο καλείται να εφαρμόσει τον ΓΚΠΔ, και ιδίως το άρθρο 55, παράγραφος 3, προκειμένου να κρίνει κατά πόσον η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων) ήταν πράγματι αρμόδια να εποπτεύει την (ενδεχόμενη) επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας). Στο μέτρο που ζητεί καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία της διάταξης αυτής, δύναται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

29. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο για τον καθορισμό του πραγματικού πλαισίου βάσει του οποίου ζητεί καθοδήγηση από το Δικαστήριο¹¹. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν μια αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πάσχει από ορισμένες πραγματικές ελλείψεις, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αμφισβητήσει την πληρότητα της διάταξης του αιτούντος δικαστηρίου, ούτε να λάβει θέση σχετικά με ορισμένη ερμηνεία του εθνικού δικαίου ή εθνικής πρακτικής.

30. Εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα ποιος κοινολόγησε τι και υπό τις οδηγίες τίνος αποτελεί, στην πραγματικότητα, ζήτημα ουσίας, το οποίο μπορεί να είναι κρίσιμο όταν το αιτούν δικαστήριο εφαρμόσει τον ΓΚΠΔ και τις κατευθυντήριες οδηγίες που θα παράσχει το Δικαστήριο. Το ζήτημα αυτό δεν αφορά, ωστόσο, το παραδεκτό της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως.

31. Συνεπώς, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι προδήλως παραδεκτή.

B. Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ

32. Είναι σαφές ότι ο ΓΚΠΔ προορίζεται να έχει εφαρμογή στα δικαστήρια των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται σε *κάθε* πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Δεν προβλέπεται καμία θεσμική εξαίρεση για τα δικαστήρια ή για οποιονδήποτε άλλο, συγκεκριμένο δημόσιο φορέα¹². Βάσει του σχεδιασμού του ΓΚΠΔ, δεν ασκεί επιρροή το ζήτημα σε ποιον θεσμικό φορέα εφαρμόζεται ο εν λόγω κανονισμός¹³. Στον κανονισμό αυτόν εμπίπτει κάθε δραστηριότητα ανεξαιρέτως που περιλαμβάνει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα από τη φύση της. Τέλος, η αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ επιβεβαιώνει τον εν λόγω νομοθετικό σχεδιασμό, αναφέροντας ρητά ότι «εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στις δραστηριότητες των δικαστηρίων και άλλων δικαστικών αρχών».

33. Διακριτό από το ζήτημα της *καθ' ύλην εφαρμογής* των κανόνων που προβλέπονται στον ΓΚΠΔ, αλλά πάντως, τρόπον τινά, επίσης, άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα αυτό, είναι το *ζήτημα της εποπτείας* της συμμόρφωσης με τους κανόνες αυτούς. Είναι αλήθεια ότι το ζήτημα του «ποιος πρέπει να εποπτεύει» μπορεί, σε ορισμένο βαθμό, να αποσυνδεθεί από το ζήτημα του «τι πρέπει να αποτελεί αντικείμενο εποπτείας». Ωστόσο, εξακολουθεί να υφίσταται ένας αναγκαίος σύνδεσμος. Κατ' αρχάς, αν ορισμένοι κανόνες δεν ήταν καθ' ύλην εφαρμοστέοι ή αν ίσχυαν ευρείες εξαιρέσεις από την εφαρμογή τους, ελάχιστα αναγκαία θα ήταν η ανάλυση ζητημάτων εποπτείας. Συγκεκριμένα, δεν θα υφίστατο αντικείμενο εποπτείας.

¹¹ Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2007, Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434, σκέψη 43), της 26ης Μαΐου 2011, Stichting Natuur en Milieu κ.λπ. (C-165/09 έως C-167/09, EU:C:2011:348, σκέψη 47), και της 26ης Απριλίου 2017, Farkas (C-564/15, EU:C:2017:302, σκέψη 37).

¹² Βλ. άρθρο 2, παράγραφος 1, και άρθρο 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ.

¹³ Σε αντιδιαστολή, συναφώς, προς το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 41, σ. 26).

34. Το ζήτημα της αρμοδιότητας εποπτείας ρυθμίζεται στο άρθρο 55 του ΓΚΠΔ. Η διάταξη αυτή είναι η εναρκτήρια του τμήματος 2 («Αρμοδιότητα, καθήκοντα και εξουσίες») του κεφαλαίου VI («Ανεξάρτητες εποπτικές αρχές») του ΓΚΠΔ. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 55 του εν λόγω κανονισμού αναθέτει τριών ειδών αρμοδιότητες.

35. Πρώτον, το άρθρο 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ απαιτεί από τα κράτη μέλη να αναθέτουν σε εποπτικές αρχές τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ και της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των διαφόρων ενδιαφερομένων¹⁴. Κάθε εθνική εποπτική αρχή είναι αρμόδια να ασκεί τις εξουσίες που της ανατίθενται σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ στο έδαφος του κράτους μέλους της.

36. Δεύτερον, το άρθρο 55, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού προβλέπει ότι η εποπτική αρχή του οικείου κράτους μέλους είναι αρμόδια όταν η επεξεργασία γίνεται από δημόσιες αρχές ή από ιδιωτικούς φορείς που ενεργούν βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ' ή ε'. Η διάταξη αυτή καθιερώνει μια εξαίρεση από το άρθρο 56, παράγραφος 1, το οποίο αναθέτει την αρμοδιότητα σε επικεφαλής εποπτική αρχή στις περιπτώσεις διασυνοριακής επεξεργασίας.

37. Τρίτον, στο πλαίσιο ακριβώς αυτό, το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ διακρίνει μια περαιτέρω ειδική κατηγορία πράξεων επεξεργασίας, ήτοι τις πράξεις επεξεργασίας που διενεργούνται από δικαστήρια στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας. Για τις δραστηριότητες αυτές, οι «τακτικές» εποπτικές αρχές του άρθρου 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ δεν είναι αρμόδιες. Αντιθέτως, η αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ διευκρινίζει ότι «[η] εποπτεία των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να μπορεί να ανατεθεί σε ειδικούς φορείς στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος του κράτους μέλους».

38. Δύο συμπεράσματα συνάγω από τον ανωτέρω νομοθετικό σχεδιασμό.

39. Πρώτον, τα άρθρα 55 και 56 του ΓΚΠΔ αφορούν κυρίως την ανάθεση αρμοδιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε ίσως να υποστηριχθεί ότι το άρθρο 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ πρέπει να θεωρηθεί ως ο «κανόνας», ενώ όλες οι άλλες διατάξεις, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως «εξαιρέσεις». Ωστόσο, το Δικαστήριο, προσφάτως, αρνήθηκε να ενστερνιστεί τη συλλογιστική αυτή¹⁵. Κατά τη γνώμη μου, δικαιολογημένα. Συγκεκριμένα, τα άρθρα 55 και 56 του ΓΚΠΔ αφορούν την ανάθεση αρμοδιότητας με βάση κριτήρια σχετικά με το έδαφος, το είδος και τους ενδιαφερομένους. Αναμφίβολα, δεν θα ήταν σύμφωνο με τον εν λόγω σχεδιασμό αν η κάπως υπεραπλουστευτική λογική ότι «όλες οι εξαιρέσεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά», δανεισμένη από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 2, παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, εφαρμοζόταν στο μάλλον λεπτό ζήτημα το οποίο συνιστά η ανάθεση αρμοδιότητας.

40. Δεύτερον, η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις. Πρέπει να υφίσταται «πράξη επεξεργασίας» κατά την έννοια του ΓΚΠΔ (1). Περαιτέρω, πρέπει να διενεργείται από «δικαστήριο στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας» (2). Μόνον τότε μπορεί να εξακριβωθεί ποιο όργανο είναι αρμόδιο για την εποπτεία της συμμόρφωσης της δραστηριότητας αυτής με τον ΓΚΠΔ. Αυτές τις δύο προϋποθέσεις θα εξετάσω ακολούθως.

¹⁴ Πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2021, Facebook Ireland κ.λπ. (C-645/19, EU:C:2021:483, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

¹⁵ Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του άρθρου 55, παράγραφος 1, και του άρθρου 56, παράγραφος 1, βλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2021, Facebook Ireland κ.λπ. (C-645/19, EU:C:2021:483, σκέψεις 47 έως 50).

1. Το ουσιαστικό στοιχείο: «πράξη επεξεργασίας»;

α) Το ισχύον νομικό πλαίσιο

41. Το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ ορίζεται ευρέως. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται στην «εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης».

42. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, ορίζει περαιτέρω ότι η έννοια της «επεξεργασίας» περιλαμβάνει «κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και μνημονεύει, ενδεικτικά, την «κοινολόγηση με διαβίβαση, [τη] διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης». Ο όρος αυτός έχει ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται στη συνολική αλληλουχία των πράξεων που αφορούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα¹⁶.

43. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 6, του ΓΚΠΔ, ο όρος «σύστημα αρχειοθέτησης» σημαίνει «κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι προσβάσιμα με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια, είτε το σύνολο αυτό είναι συγκεντρωμένο είτε αποκεντρωμένο είτε κατανεμημένο σε λειτουργική ή γεωγραφική βάση». Λαμβανομένης υπόψη της ευρείας αυτής διατύπωσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι δεν υφίστανται προϋποθέσεις όσον αφορά τα μέσα ή τη διάρθρωση των «συστημάτων αρχειοθέτησης», εφόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι διαρθρωμένα κατά τέτοιον τρόπο ώστε να καθιστούν δυνατή την ευχερή εύρεση των δεδομένων αυτών¹⁷.

44. Από τη συνδυαστική εφαρμογή όλων των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του ΓΚΠΔ, συντρέχει όταν υφίστανται i) δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία ii) υποβάλλονται σε επεξεργασία iii) με αυτοματοποιημένα μέσα ή αν περιλαμβάνονται σε σύστημα αρχειοθέτησης. Υπό το πρίσμα αυτό, ποια ήταν, συνεπώς, η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση πράξη επεξεργασίας;

45. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ο πολίτης Z βάλλει κατά της πράξης της υλικής επίδειξης των τριών διαδικαστικών εγγράφων στον δημοσιογράφο J, προκειμένου ο τελευταίος να μπορέσει να ενημερώσει καλύτερα το κοινό σχετικά με τη συνεδρίαση επί της διαφοράς μεταξύ του πολίτη Z και του δημάρχου M. Κατ' αυτόν τον τρόπο, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονταν σε (τουλάχιστον ορισμένα από) τα έγγραφα αυτά κοινολογήθηκαν από το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας), υπό την ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με αποτέλεσμα τούτο να συνιστά (πιθανώς παράνομη) πράξη επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ.

¹⁶ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψεις 71 έως 72 και 76 έως 77), κατά την οποία τόσο η κοινολόγηση συγκεκριμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όσο και η πρόσβαση του κοινού σε βάση δεδομένων στην οποία τηρούνται τα δεδομένα αυτά αποτελούν «πράξη επεξεργασίας» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, και απόφαση της 17ης Ιουνίου 2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, σκέψεις 97 έως 123), στην οποία εκτιμήθηκαν δύο διαφορετικά είδη επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, από δύο διαφορετικές εταιρίες, που πραγματοποιήθηκαν «σε προγενέστερο στάδιο» και «σε μεταγενέστερο στάδιο». Πρβλ., επίσης, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2019, Deutsche Post (C-496/17, EU:C:2019:26, σκέψεις 60 έως 69), η οποία αφορά πολλαπλές δραστηριότητες επεξεργασίας από πλείονες αρχές με αντικείμενο τα φορολογικά δεδομένα φυσικών προσώπων.

¹⁷ Απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018, Jehovan todistajat (C-25/17, EU:C:2018:551, σκέψη 62).

46. Όπως προκύπτει, δεν αμφισβητείται το γεγονός ότι τα επίμαχα διαδικαστικά έγγραφα περιείχαν ορισμένα *δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα*, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ. Στοιχεία όπως το όνομα και η διεύθυνση του δικηγόρου X και ο «αριθμός μητρώου πολίτη» του πολίτη Z προφανώς «αφορ[ούν] ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο»¹⁸.

47. Επίσης, οι διάδικοι φαίνεται να μην αμφισβητούν τη συνδρομή περίπτωσης «πράξης επεξεργασίας» κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ. Πάντως, ως προς το σημείο αυτό είναι δυνατόν να προκύψουν αμφιβολίες. Ποια ήταν ακριβώς η συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας¹⁹ η οποία προκάλεσε την εφαρμογή του ΓΚΠΔ;

48. Η πιο προφανής επιλογή, συναφώς, είναι η «κοινολόγηση με διαβίβαση»²⁰ των επίμαχων εγγράφων προς τρίτον από υπαλλήλους του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας). Η νομολογία επιρρωννύει την εκτίμηση αυτή, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ανακοίνωση/κοινοποίηση²¹ ή η γενική γνωστοποίηση/κοινολόγηση²² δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνιστά «επεξεργασία» κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ.

49. Ωστόσο, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, η δραστηριότητα αυτή πρέπει, τουλάχιστον εν μέρει, να έχει πραγματοποιηθεί με τη χρήση *αυτοματοποιημένων μέσων*. Από τη δικογραφία δεν προκύπτει αν υπήρξε χρήση αυτοματοποιημένων μέσων στη δραστηριότητα αυτή. Βεβαίως, στη σημερινή κοινωνία, θα υπάρχει, κάποια στιγμή, χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, τουλάχιστον σε ορισμένο βαθμό,. Επιπλέον, δεδομένου ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η συνολική αλληλουχία των πράξεων επεξεργασίας²³, αρκεί τα επίμαχα διαδικαστικά έγγραφα, κάποια στιγμή πριν από την κοινολόγηση, να σαρώθηκαν, φωτοτυπήθηκαν, εκτυπώθηκαν, να εστάλησαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή να αποσπάστηκαν με άλλον τρόπο από βάση δεδομένων, για να θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε τέτοια επεξεργασία τουλάχιστον *εν μέρει* με τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ.

50. Επικουρικώς, και εν πάση περιπτώσει, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προφανώς εξήχθησαν από την ίδια τη δικογραφία με σκοπό την κοινολόγησή τους στον δημοσιογράφο J. Τούτο υποδηλώνει, λογικά, ότι το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) θα είχε οργανώσει την εν λόγω δικογραφία με τη χρήση ορισμένου είδους αναγνωριστικών στοιχείων (αριθμό αναφοράς υπόθεσης, ημερομηνία της διαφοράς ή τα ονόματα των μετεχόντων στη διαδικασία). Η δικογραφία αυτή συνιστά, εξ ορισμού ίσως μάλιστα, «σύστημα αρχειοθέτησης»,

¹⁸ Βλ. άρθρο 4, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ. Σχετικά με την ευρεία ερμηνεία της έννοιας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Nowak (C-434/16, EU:C:2017:994, σκέψη 62).

¹⁹ Συγκεκριμένα, αυτή θα πρέπει να είναι η αφετηρία για την εκτίμηση κάθε δικαιώματος και υποχρέωσης των διαδίκων υπό το καθεστώς του ΓΚΠΔ. Βλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Fashion ID (C-40/17, EU:C:2019:629, σκέψεις 72 και 74), καθώς και προτάσεις μου στην υπόθεση Valsts ierēnumu dienests (Επεξεργασία δεδομένων για φορολογικούς σκοπούς) (C-175/20, EU:C:2021:690, σημείο 42).

²⁰ Όπως προβλέπει το ίδιο το άρθρο 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ.

²¹ Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Bavarian Lager (C-28/08 P, EU:C:2010:378, σκέψη 69), και της 19ης Απριλίου 2012, Bonnier Audio κ.λπ. (C-461/10, EU:C:2012:219, σκέψη 52).

²² Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 29ης Ιανουαρίου 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 45), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, σκέψη 41), στο πλαίσιο της οδηγίας 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ 2002, L 201, σ. 37). Βλ., επίσης, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, σκέψη 45), σε σχέση με τη διαβίβαση δεδομένων σε τρίτη χώρα.

²³ Βλ. σημείο 42 των παρουσών προτάσεων. Ωστόσο, βλ., επίσης, σημείο 47 και την ανάγκη σαφήνειας, όσον αφορά τη συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας, για τον προσδιορισμό των δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν.

κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 6, του ΓΚΠΔ, δεδομένου ότι αποτελεί ένα διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων (προσωπικού χαρακτήρα) τα οποία είναι προσβάσιμα σύμφωνα με ειδικά κριτήρια²⁴.

51. Επομένως, ακόμη και αν παραβλέψουμε το σκέλος του ορισμού του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ που αναφέρεται σε «αυτοματοποιημένη» επεξεργασία, δεν παύει πάντως να είναι αρκετά σαφές ότι τρία έγγραφα που αφαιρούνται και αντιγράφονται από δικογραφία ενώπιον εθνικού δικαστηρίου περιλαμβάνονται σε σύστημα αρχειοθέτησης, με άλλα λόγια, στην ίδια τη δικογραφία.

52. Τέλος, καμία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται στενά²⁵, δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση. Η κοινολόγηση των επίμαχων εγγράφων δεν αποτελεί δραστηριότητα η οποία «δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης», τουλάχιστον όχι με τον τρόπο που η φράση αυτή έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο στο συγκεκριμένο αυτό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η κοινολόγηση διαδικαστικών εγγράφων σε διαδικασίες ενώπιον εθνικών δικαστηρίων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, σε κάθε περίπτωση όχι υπό τη συμβατική έννοια ότι ρυθμίζεται από πράξη του δικαίου της Ένωσης. Ωστόσο, στην πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Latvijas Republikas Saeima* (Βαθμοί ποινής), η εξαίρεση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του ΓΚΠΔ ερμηνεύθηκε υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται αποκλειστικά στις ουσιώδεις λειτουργίες των κρατών μελών, στο μέτρο που οι λειτουργίες αυτές μπορούν να υπαχθούν στην ίδια κατηγορία με την εθνική ασφάλεια²⁶. Συγκεκριμένα, αν η βελτίωση της οδικής ασφάλειας έχει θεωρηθεί ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις που διατυπώνονται στην αιτιολογική σκέψη 16 του ΓΚΠΔ²⁷, είναι απίθανο να τις πληροί η δημοσιότητα της δικαιοσύνης.

53. Επιπλέον, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι η κοινολόγηση στην υπό κρίση υπόθεση αφορούσε τη διερεύνηση ποινικών αδικημάτων ή την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων (ακόμη και αν, για οποιονδήποτε απώτερο λόγο, υπήρχε η ανάγκη διενέργειας τέτοιων πράξεων, υπό τις εν λόγω περιστάσεις)²⁸. Επομένως, αποκλείεται, επίσης, η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του ΓΚΠΔ.

54. Συμπερασματικά, υπό το πρίσμα της ευρείας διατύπωσης και ερμηνείας του άρθρου 2, παράγραφος 1, και του άρθρου 4 παράγραφοι 2 και 6, του ΓΚΠΔ, καθώς και του εξαιρετικά στενού πεδίου εφαρμογής των εξαιρέσεων του άρθρου 2, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, φαίνεται ότι η κοινολόγηση διαδικαστικών εγγράφων, στην υπό κρίση υπόθεση, εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ, είτε ως πράξη που αφορά την, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είτε ως πράξη που αφορά την επεξεργασία τέτοιων δεδομένων που περιλαμβάνονται σε σύστημα αρχειοθέτησης.

²⁴ Βλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 2018, *Jehovan todistajat* (C-25/17, EU:C:2018:551, σκέψη 57). Βλ., ωστόσο, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston στην υπόθεση *Epitropi katá Bavarian Lager* (C-28/08 P, EU:C:2009:624, σημεία 142 έως 150).

²⁵ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, *Land Hessen* (C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψη 68).

²⁶ Απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, *Latvijas Republikas Saeima* (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

²⁷ Με την αιτιολογική σκέψη αυτή, της οποίας το περιεχόμενο είναι πολύ στενότερο από του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του ΓΚΠΔ, να ερμηνεύεται επιπροσθέτως συσταλτικώς –βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, *Latvijas Republikas Saeima* (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψεις 66 έως 68).

²⁸ Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 16 και 19 του ΓΚΠΔ.

β) Είναι ορθό το ισχύον νομικό πλαίσιο;

55. Η παράδοση τριών διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο, προκειμένου να κατανοήσει καλύτερα τις συνεδριάσεις του δικαστηρίου σχετικά με τις οποίες πρόκειται να ενημερώσει το κοινό, αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του ΓΚΠΔ. Το συμπέρασμα αυτό, εκτός από απάντηση, αποτελεί εξίσου και διατύπωση ενός προβλήματος. Οι άνθρωποι είναι κοινωνικά όντα. Οι περισσότερες από τις αλληλεπιδράσεις μας περιλαμβάνουν την ανταλλαγή ορισμένου είδους πληροφοριών, συνηθέστατα, με άλλους ανθρώπους. Πρέπει οποιαδήποτε και, κυριολεκτικά, καθεμιά ανεξαιρέτως ανταλλαγή τέτοιων πληροφοριών να υπόκειται στον ΓΚΠΔ;

56. Αν επισκεφθώ μια παμπ ένα βράδυ και εκφράσω ενώπιον τεσσάρων φίλων μου, στο τραπέζι που καθόμαστε, σε δημόσιο χώρο (οπότε είναι απίθανο να πληρούνται οι προϋποθέσεις της εξαίρεσης περί προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του ΓΚΠΔ²⁹) μια όχι και τόσο κολακευτική παρατήρηση για τον γείτονά μου, η οποία περιέχει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του που μόλις έλαβα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (επομένως, με αυτοματοποιημένα μέσα και/ή που περιλαμβάνονται στο σύστημά μου αρχειοθέτησης), καθίσταμαι υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων αυτών και αρχίζουν αίφνης να εφαρμόζονται, στην περίπτωση μου, όλες οι (αρκετά επαχθείς) υποχρεώσεις του ΓΚΠΔ; Δεδομένου ότι ο γείτονάς μου ουδέποτε παρέσχε τη συγκατάθεσή του για την εν λόγω επεξεργασία (κοινολόγηση με διαβίβαση) και επειδή το «κουτσομπολιό» είναι απίθανο να συμπεριληφθεί ποτέ στους θεμιτούς λόγους που απαριθμούνται στο άρθρο 6 του ΓΚΠΔ³⁰, αναπόφευκτα παραβαίνω διάφορες διατάξεις του ΓΚΠΔ με την κοινολόγηση αυτή, προσβάλλοντας, μεταξύ άλλων, τα περισσότερα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο III.

57. Κληθείσα να απαντήσει σε τέτοιες ομολογουμένως ιδιάζουσες ερωτήσεις του γενικού εισαγγελέα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επέμεινε ότι το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ υπόκειται σε όρια. Ωστόσο, δεν μπόρεσε να εξηγήσει πού ακριβώς βρίσκονται τα όρια αυτά. Στην πραγματικότητα, δέχθηκε ότι ακόμη και η τυχαία «επεξεργασία» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα φαίνεται να καθιστά εφαρμοστέο τον εν λόγω κανονισμό και, ως εκ τούτου, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν εξ αυτού³¹.

58. Αυτό ακριβώς είναι το ζήτημα που τίθεται εκ νέου στην υπό κρίση υπόθεση: δεν θα έπρεπε να τεθεί ένα όριο στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ; Πρέπει να θεωρηθεί ότι κάθε μορφής ανθρώπινη αλληλεπίδραση στο πλαίσιο της οποίας κοινολογούνται πληροφορίες σχετικά με άλλους ανθρώπους υπόκειται στους αρκετά επαχθείς κανόνες του εν λόγω κανονισμού ανεξάρτητα από τον τρόπο κοινολόγησης των πληροφοριών αυτών;

²⁹ Η οποία, επιπλέον, πρέπει να ερμηνεύεται επίσης στενά, και ως εκ τούτου πρέπει να περιορίζεται στις *αμιγώς* (υπό την έννοια του αποκλειστικά) προσωπικές ή οικιακές δραστηριότητες –βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Rynéš (C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψη 30).

³⁰ Βεβαίως, θα μπορούσα, επίσης, να επικαλεστώ το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ' (ότι το να κουτσομπολεύω σε μια παμπ είναι έννομη υποχρέωση την οποία υπέχω βάσει κοινωνικής σύμβασης), ή το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του ΓΚΠΔ (ότι το ζωτικό συμφέρον των φίλων μου, με άλλα λόγια ενός άλλου φυσικού προσώπου, να έχουν θέμα συζήτησης σε μια παμπ καθιστά αναγκαία τη μετάδοση των πληροφοριών). Υποψιάζομαι, ωστόσο, ότι μια εθνική αρχή προστασίας δεδομένων δεν θα εντυπωσιαζόταν από μια τόσο καινοτόμο συλλογιστική.

³¹ Τούτο μπορεί να υπήρξε ένα από τα κίνητρα που ώθησαν, για λόγους «κοινής λογικής και δικαιοσύνης», το Court of Appeal (England & Wales) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία), Ηνωμένο Βασίλειο] να κρίνει ότι η πράξη ανωνυμοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν συνιστά αφ' εαυτής «επεξεργασία» βάσει του UK Data Protection Act 1998 [νόμου του 1998 περί προστασίας δεδομένων του Ηνωμένου Βασιλείου]. Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1999, Regina κατά Department of Health, Ex Parte Source Informatics Ltd [1999] EWCA Civ 3011 σ. [45].

59. Στη σύγχρονη εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από τη μόνιμη τάση προς αυξανόμενο αυτοματισμό, φαίνεται ότι σχεδόν κάθε πτυχή οποιασδήποτε δραστηριότητας μπορεί, αργά ή γρήγορα, να σχετίζεται με ένα μηχανήμα, το οποίο, ολοένα και περισσότερο, έχει τις δικές του δυνατότητες επεξεργασίας δεδομένων. Τις περισσότερες φορές, η χρήση τέτοιων δεδομένων θα είναι βοηθητική ή «*de minimis*», όπερ σημαίνει ότι, σε πολλές περιπτώσεις, δεν συντελείται «πραγματική» δραστηριότητα επεξεργασίας. Ωστόσο, φαίνεται ότι, μολαταύτα, ούτε η φύση της πράξης (απλή διαβίβαση σε αντιδιαστολή με την τελική εργασία με τα δεδομένα), ούτε η μέθοδος της ενδεχόμενης κοινολόγησης (γραφτώς, χειροκίνητα ή ηλεκτρονικά σε αντιδιαστολή με προφορικά), ούτε ο όγκος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (κανένας κανόνας *de minimis*, καμία διαφορά στην κοινολόγηση εξατομικευμένων δεδομένων που αφορούν συγκεκριμένο άτομο σε αντιδιαστολή με την εργασία με σύνολα δεδομένων) φαίνεται να ασκούν επιρροή όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του ΓΚΠΔ.

60. Αναμφίβολα, δεν είμαι ο πρώτος που προβληματίζεται όσον αφοράς το εύρος του τι συνιστά προδήλως «πράξη επεξεργασίας» κατά την έννοια του ΓΚΠΔ ή, προγενέστερα, της οδηγίας 95/46/ΕΚ³². Στις προτάσεις της στην υπόθεση Επιτροπή κατά Bavarian Lager, η γενική εισαγγελέας E. Sharpston επιχείρησε να προτείνει ότι πρέπει να εισαχθεί ορισμένου είδους ελάχιστο όριο προκειμένου να συντρέχει πράξη επεξεργασίας³³.

61. Μια πιο επιφυλακτική προσέγγιση όσον αφορά τις έννοιες των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και της «επεξεργασίας» είχε προγενέστερα προταθεί από την ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων³⁴. Η εν λόγω ομάδα εργασίας επισήμανε ότι «το να θεωρηθεί απλώς ότι μια ορισμένη κατάσταση συνεπάγεται “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” κατά την έννοια του ορισμού δεν σημαίνει αυτοδικαίως ότι η εν λόγω κατάσταση υπάγεται

στους κανόνες της [οδηγίας 95/46], ιδίως δυνάμει του άρθρου 3»³⁵. Επίσης τόνισε ότι «[τ]ο πεδίο εφαρμογής των κανόνων προστασίας των δεδομένων δεν πρέπει να υπερεκτείνεται». Είχε μάλιστα τη σύνεση να προβλέψει ότι «τυχόν μηχανιστική εφαρμογή κάθε επιμέρους διάταξης της οδηγίας» θα μπορούσε να οδηγήσει σε «υπερβολικά επαχθείς ή ακόμη και παράλογες συνέπειες»³⁶.

62. Αυτό που θα έπρεπε ίσως τότε να απαιτείται, τουλάχιστον, είναι μια αλλαγή, μια μεταβολή, μια χειραγώγηση ή οποιαδήποτε άλλη επεξεργασία υπό την έννοια της «προστιθέμενης αξίας» στα επίμαχα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή της «εύλογης χρήσης» τους. Εναλλακτικά, ή συνδυαστικά, θα έπρεπε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην έννοια των αυτοματοποιημένων μέσων, ούτως ώστε να αποκλείεται κάθε άλλη μορφή απλής κοινολόγησης με μη αυτοματοποιημένα μέσα, είτε προφορικά είτε με την απλή επισκόπηση ενός γραπτού κειμένου. Η προσθήκη ενός τέτοιου ή οποιουδήποτε άλλου παρόμοιου κριτηρίου με τη μορφή ορίου θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην εκ νέου επικέντρωση των κανόνων προστασίας δεδομένων στις δραστηριότητες οι οποίες εξ αρχής προορίζονταν να εμπίπτουν στους κανόνες

³² Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

³³ Προτάσεις της γενικής εισαγγελέας E. Sharpston, της 15ης Οκτωβρίου 2009, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Bavarian Lager (C-28/08 P, EU:C:2009:624, σημεία 135 έως 146).

³⁴ Ένα συμβουλευτικό όργανο που είχε συσταθεί δυνάμει του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46 και έχει πλέον αντικατασταθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, το οποίο συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 68 του ΓΚΠΔ (στο εξής: ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων).

³⁵ Βλ. ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, γνώμη 4/2007 σχετικά με την έννοια του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» (01248/07/EN WP 136, 20 Ιουνίου 2007, σ. 4 και 5).

³⁶ Ό.π. (σ. 5).

αυτούς³⁷, αφήνοντας κατά μέρος τις τυχαίες, συμπτωματικές ή μηδαμινές χρήσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες ειδάλλως θα συνεπάγονταν την πλήρη και αυστηρή εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ.

63. Εντούτοις, δεν παραβλέπω το γεγονός ότι το Δικαστήριο, με απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, απέρριψε ήδη, σχετικά πρόσφατα, την υιοθέτηση οποιουδήποτε τέτοιου κριτηρίου, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Bavarian Lager³⁸. Στο ίδιο πνεύμα, το Δικαστήριο συνέχισε έκτοτε να ερμηνεύει αρκετά διασταλτικά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, καθώς και του ΓΚΠΔ³⁹.

64. Εξ αυτού του λόγου, οφείλω συνεπώς να συμπεράνω ότι, και στην υπό κρίση υπόθεση, υπήρξε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ και, ως εκ τούτου, κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

65. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, υποψιάζομαι ότι είτε το Δικαστήριο είτε, επίσης, ο νομοθέτης της Ένωσης μπορεί να υποχρεωθεί να επανεξετάσει το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ κάποτε. Η τρέχουσα προσέγγιση μετατρέπει τον ΓΚΠΔ σταδιακά σε ένα από τα *de facto* πιο αγνοημένα νομοθετικά πλαίσια του δικαίου της Ένωσης. Η κατάσταση αυτή δεν έχει προκύψει, απαραίτητως, σκοπίμως. Αποτελεί μάλλον φυσικό επακόλουθο της υπέρμετρα ευρείας εφαρμογής του ΓΚΠΔ, η οποία έχει ως αποτέλεσμα ορισμένα άτομα απλώς να αγνοούν το γεγονός ότι οι δραστηριότητές τους υπόκεινται επίσης στον ΓΚΠΔ. Μολονότι, βεβαίως, είναι πιθανό η εν λόγω προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να είναι, εντούτοις, ικανή να «εξυπηρετ[ήσει] τον άνθρωπο»⁴⁰, ωστόσο είμαι απόλυτα πεπεισμένος ότι το να αγνοείται ένας νόμος ως απόρροια του παράλογου χαρακτήρα του δεν προάγει, στην πραγματικότητα, και ούτε επίσης ενισχύει το κύρος ή τον θεμιτό χαρακτήρα οποιουδήποτε νόμου, συμπεριλαμβανομένου του ΓΚΠΔ.

2. Το θεσμικό στοιχείο: «δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας»;

66. Έχοντας δεχθεί ότι υφίσταται «πράξη επεξεργασίας» κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, πρέπει να διερευνηθεί το δεύτερο, μάλλον θεσμικό στοιχείο που περιλαμβάνεται στη διάταξη αυτή. Πώς πρέπει να ερμηνευθεί η έννοια των «δικαστηρίων που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας»;

67. Η εν λόγω διάταξη έχει σκοπό να διακρίνει μεταξύ των δραστηριοτήτων που πρέπει να θεωρηθούν ότι εκτελέστηκαν στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας» και των δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στην κατηγορία αυτήν, όπως, κατά πάσα πιθανότητα, τα διοικητικά καθήκοντα. Μια παρόμοια διάκριση απαντά σε διάφορα άλλα νομοθετικά πλαίσια, όπως ιδίως σε σχέση με την πρόσβαση στα έγγραφα και την αρχή της διαφάνειας που

³⁷ Παλαιότερα, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν αποτελούσε πρόβλημα, παρά μόνον αν πρώτα δημιουργείτο ένα σύστημα αρχειοθέτησης και βάσεις δεδομένων με μεγάλα σύνολα δεδομένων, που καθιστούσε δυνατή τη δημιουργία νέων γνώσεων και νέων δεδομένων με την αυτοματοποιημένη συσσώρευση δεδομένων και/ή την ευχερή πρόσβαση στα δεδομένα αυτά. Δεν θα έπρεπε η εν λόγω ιστορική εμπειρία και ανάγκη να καθοδηγεί, επίσης, τη νυν ερμηνεία των νόμων που θεσπίζονται για τον συγκεκριμένο αυτόν σκοπό;

³⁸ Απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Bavarian Lager (C-28/08 P, EU:C:2010:378, σκέψεις 70 και 71).

³⁹ Αναλυτικότερα, βλ., επίσης, προτάσεις μου στην υπόθεση Valsts ierēnūmu dienests (Επεξεργασία δεδομένων για φορολογικούς σκοπούς) (C-175/20, EU:C:2021:690, σημεία 35 έως 41).

⁴⁰ Αιτιολογική σκέψη 4 του ΓΚΠΔ.

προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτη περίπτωση, ΣΛΕΕ⁴¹. Ωστόσο, κατόπιν προσεκτικότερης εξέτασης, το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ φαίνεται να αποτελεί αυτοτελή ειδική διάταξη.

68. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στον όρο «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» προσήκει αμιγώς λειτουργικού χαρακτήρα προσέγγιση και στενή ερμηνεία. Κατά την Επιτροπή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ και στον σκοπό της διαφύλαξης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών. Από τη σκοπιά αυτή, μόνον οι δραστηριότητες που έχουν ή θα μπορούσαν να έχουν άμεση σχέση με τη δικαστική «λήψη αποφάσεων» πρέπει να περιλαμβάνονται στην έννοια της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», οπότε μόνον αυτές οι δραστηριότητες δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρμόδιων εποπτικών αρχών.

69. Όλοι οι άλλοι μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη. Κατ' ουσίαν, διατείνονται ότι η χρήση της λέξης «περιλαμβανομένης», στην αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ, υποδηλώνει ότι βούληση του νομοθέτη της Ένωσης δεν ήταν να ερμηνεύεται στενά ο όρος «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» και ότι ο σκοπός της διαφύλαξης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως.

70. Εν πολλοίς, συμφωνώ με την τελευταία αυτή άποψη.

71. Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ καθορίζει την εποπτική αρμοδιότητα της αρμόδιας εποπτικής αρχής. Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν αποτελεί εξαίρεση από τη γενική απαίτηση εποπτείας. Συγκεκριμένα, εφόσον μια πράξη επεξεργασίας εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ, υπόκειται, αντίστοιχα, επίσης στην απαίτηση να εποπτεύεται από ανεξάρτητη αρχή σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και το άρθρο 16, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ γενικότερα. Η εποπτεία αυτή πραγματοποιείται από όργανο *διαφορετικό* από την εποπτική αρχή η οποία ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ.

72. Προϋπόθεση για την ανάθεση της αρμοδιότητας εποπτείας σε όργανο *διαφορετικό* από τη γενική εποπτική αρχή του άρθρου 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ αποτελεί, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, εκτός από την ύπαρξη πράξης επεξεργασίας, *πρώτον*, η συμμετοχή ενός συγκεκριμένου είδους θεσμικού φορέα («δικαστήρια») και, *δεύτερον*, η άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας από τα δικαστήρια αυτά («ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας»). Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο ένα κριτήριο το οποίο θα λαμβάνει υπόψη αμφότερα τα ανωτέρω χαρακτηριστικά.

73. Όσον αφορά το πρώτο χαρακτηριστικό, είναι σαφές ότι, πέραν της κατ' ανάγκην αυτοτελούς σφαίρας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η έννοια του «δικαστηρίου» σημαίνει ένα όργανο που είναι ενταγμένο στη δικαιοδοτική δομή των κρατών μελών και αναγνωρίζεται ως τέτοιο⁴². Όπως προεξέθεσα, και όπως σημείωσε η Ολλανδική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, για τα εν λόγω είδη οντοτήτων, ο «δικαιοδοτικός» χαρακτήρας των δραστηριοτήτων τους αποτελεί τον κανόνα, ενώ η άσκηση «διοικητικών» δραστηριοτήτων θεωρείται ως εξαίρεση,

⁴¹ Για μια περιγραφή των διαφόρων άλλων τομέων του δικαίου που περιλαμβάνουν τέτοιους διαχωρισμούς, βλ., αντίστοιχα, προτάσεις μου στις υποθέσεις *Friends of the Irish Environment* (C-470/19, EU:C:2020:986, σημεία 71 έως 75 και 81 έως 82), και *Επιτροπή κατά Breyer* (C-213/15 P, EU:C:2016:994, σημεία 52 έως 64).

⁴² Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2016:825, σημεία 85 και 86).

δεδομένου ότι οι δραστηριότητες αυτές είναι βοηθητικές ή μεταβατικές σε σχέση με την κύρια δραστηριότητά τους, η οποία είναι δικαιοδοτική⁴³. Με άλλα λόγια, αν το οικείο όργανο χαρακτηρίζεται ως «δικαστήριο» στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών, τότε θα τεκμαίρεται, εξ ορισμού, ότι ενεργεί στο πλαίσιο «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», πλην αποδείξεως του εναντίου σε συγκεκριμένη περίπτωση⁴⁴.

74. Όσον αφορά το δεύτερο χαρακτηριστικό, η διορθωτική παρέμβαση επί του εν λόγω θεσμικού προσδιορισμού βάσει του λειτουργικού κριτηρίου πραγματοποιείται, στη συνέχεια, μέσω της αξιολόγησης του είδους ή της φύσης της συγκεκριμένης δραστηριότητας⁴⁵. Η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων), καθώς και η Ισπανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση ορθώς μνημονεύουν την αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ για να τονίσουν ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, η εν λόγω διορθωτική παρέμβαση πρέπει να ερμηνευθεί ευρέως.

75. Προκαταρκτικά, θα ήθελα, πάντως, να τονίσω ότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ ορισμός ορθώς περιέχει δύο στοιχεία: το θεσμικό στοιχείο και τη διορθωτική παρέμβαση (ή προσαρμογή) βάσει του λειτουργικού κριτηρίου. Και τούτο για τον λόγο ότι επιδιώκει, ευλόγως, να διέπει ορισμένα καθήκοντα (τα δικαιοδοτικά) που ασκούνται στο πλαίσιο ορισμένων θεσμικών οργάνων (των δικαστηρίων). Ο ορισμός αυτός δεν έχει και δεν θα μπορούσε να έχει αμιγώς λειτουργικό χαρακτήρα. Αν είχε τέτοιον χαρακτήρα και αν ο όρος «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» υπερίσχυε της έννοιας των «δικαστηρίων», τότε άλλα όργανα και αρχές των κρατών μελών που εκτελούν σε μεμονωμένες περιπτώσεις ορισμένα δικαιοδοτικά καθήκοντα θα μπορούσαν να επιδιώξουν να θεωρηθούν ως όργανα που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των εποπτικών αρχών του άρθρου 55, παράγραφος 1. Ωστόσο, το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ εφαρμόζεται μόνο στα *δικαστήρια* που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας. Δεν διέπει τα *όργανα* που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας.

76. Γιατί να πρέπει, σε ένα δεύτερο στάδιο, ο όρος «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» να ερμηνευθεί ευρέως, με αποτέλεσμα να είναι πιθανότερο να περιλαμβάνει παρά να αποκλείει τις οριακές περιπτώσεις;

77. Πρώτον, σε αντίθεση προς την Επιτροπή, δεν συμμερίζομαι την άποψη ότι η σχέση μεταξύ των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 55 του ΓΚΠΔ πρέπει να περιοριστεί στην απλουστευτική λογική της σχέσης «εξαίρεσης-κανόνα». Όπως εξέθεσα ανωτέρω⁴⁶, τα άρθρα 55 και 56 του ΓΚΠΔ εισάγουν ένα περίπλοκο σύστημα ανάθεσης εποπτείας με βάση ορισμένα εδάφη, ορισμένα είδη επεξεργασίας και ορισμένους ενδιαφερομένους.

78. Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι στη δεύτερη περίοδο της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ αναφέρεται ότι «[η] αρμοδιότητα των εποπτικών αρχών δεν θα πρέπει να καλύπτει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όταν τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα, *προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων, περιλαμβανομένης της λήψης αποφάσεων*»⁴⁷.

⁴³ Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2020:986, σημείο 87).

⁴⁴ Βλ., ως παράδειγμα για τέτοιες περιπτώσεις, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

⁴⁵ Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2020:986, σημείο 71).

⁴⁶ Βλ. σημείο 39 των παρούσων προτάσεων.

⁴⁷ Η υπογράμμιση δική μου.

79. Στο πλαίσιο αυτό, οι λέξεις «προκειμένου να» και «περιλαμβανομένης» υποδηλώνουν την ευρεία ερμηνεία που προσήκει στον όρο «ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα».

80. Αφενός, το «προκειμένου να» στην περίοδο αυτή διευκρινίζει τον σκοπό, και όχι ορισμένο περιορισμό. Ορίζει, μέσω μιας αφηρημένης μνείας, ότι ο σκοπός της ανάθεσης αρμοδιοτήτων η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ συνίσταται στην προστασία της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών. Συγκεκριμένα, και σε αντίθεση προς όσα υποστήριξε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η μνεία «προκειμένου να» δεν συνεπάγεται ότι κάθε πράξη επεξεργασίας πρέπει να συμβάλλει στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών. Με απλά λόγια, η αιτιολογική σκέψη 20 δεν αναφέρει ότι, *προκειμένου να εξαιρείται* από την εποπτεία της εποπτικής αρχής βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 1, κάθε επεξεργασία που διενεργείται από το δικαστήριο πρέπει, *ατομικά και συγκεκριμένα*, να διασφαλίζει την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Απλώς αναφέρει ότι, σε επίπεδο *οικονομίας*, το συγκεκριμένο σύστημα εποπτείας εισήχθη *προκειμένου να διασφαλιστεί* η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Πρόκειται, κατά τη γνώμη μου, για εντελώς διαφορετικού είδους «προκειμένου να».

81. Αφετέρου, η ανάγκη ευρείας ερμηνείας του όρου «δικαιοδοτική αρμοδιότητα» επιβεβαιώνεται, επίσης, με την προσθήκη της λέξης «περιλαμβανομένης» πριν από τις λέξεις «της λήψης αποφάσεων», στη δεύτερη περίοδο της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ. Συγκεκριμένα, ο σύνδεσμος που δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπο υποδηλώνει, ομοίως, ότι η έννοια της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας» πρέπει να ερμηνεύεται ευρύτερα από το να περιλαμβάνει απλώς τις επιμέρους αποφάσεις που αφορούν μια συγκεκριμένη υπόθεση. Ως εκ τούτου, και πάλι, δεν είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται ότι κάθε επιμέρους δραστηριότητα επεξεργασίας δεν θίγει, ορατά και σαφώς, το έργο της διαφύλαξης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών. Αντιθέτως, ένα δικαστήριο μπορεί πράγματι να θεωρηθεί ότι ενεργεί στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας» ακόμη και όταν εκτελεί δραστηριότητες που αφορούν τη γενική λειτουργία της δικαστικής εξουσίας ή την εν γένει οργάνωση και διαχείριση της διαδικασίας απονομής δικαιοσύνης, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται, για παράδειγμα, για τη συγκέντρωση και αποθήκευση φακέλων, την ανάθεση υποθέσεων σε δικαστές, τη συνένωση υποθέσεων, την επιμήκυνση προθεσμιών, τη διεξαγωγή και την οργάνωση των συνεδριάσεων, τη δημοσίευση και τη διάδοση των αποφάσεων του προς όφελος του ευρέος κοινού (οπωσδήποτε στην περίπτωση των ανώτερων δικαστηρίων) ή ακόμη και την εκπαίδευση των νέων δικαστών.

82. Τρίτον, το ίδιο συμπέρασμα μπορεί, επίσης, να συναχθεί από τον μνημονεύόμενο σκοπό της διασφάλισης της «ανεξαρτησία[ς] των δικαστικών λειτουργιών κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών τους καθηκόντων». Το Δικαστήριο, στη νομολογία του, ιδίως σε πιο πρόσφατες αποφάσεις του, έχει ερμηνεύσει την έννοια της «ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών» ευρέως, ώστε να περιλαμβάνει τη δυνατότητα των δικαστών να ασκούν τα καθήκοντά τους απαλλαγμένοι από οποιασδήποτε μορφής (άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική) πίεση⁴⁸.

83. Δεν βλέπω κανέναν λόγο για τον οποίο η ίδια ερμηνεία δεν πρέπει να ληφθεί ως βάση για την κατανόηση της έννοιας της «ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών» ομοίως για τους σκοπούς του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, εκτός αν υπάρχει η πρόθεση να ανατεθεί στην αρμόδια εποπτική αρχή να

⁴⁸ Βλ. αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 44), της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 38), της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 72), της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές) (C-824/18, EU:C:2021:153, ιδίως σκέψεις 117 έως 119), και της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 188).

εκτιμά, σε ατομική βάση, το αν η εποπτεία της σε συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσε να θίξει την ανεξαρτησία αυτή, η στενή ερμηνεία της αιτιολογικής σκέψης 20 και του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ σαφώς και δεν δικαιολογείται συναφώς.

84. Στο πλαίσιο ακριβώς αυτό, δυσκολεύομαι να ενστερνιστώ τα επιχειρήματα της Επιτροπής και την ερμηνεία της όσον αφορά την έννοια της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επέμενε διαρκώς ότι, για να έχει εφαρμογή το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, πρέπει να υφίσταται *άμεσος σύνδεσμος* μεταξύ της επεξεργασίας των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και μιας συγκεκριμένης εκκρεμούς ένδικης διαδικασίας. Αν ίσχυε αυτό, αναρωτιέμαι τι ακριβώς θα μπορούσε να εισφέρει στην εν λόγω εξίσωση η έννοια της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών, την οποία επικαλείται σαφώς ο νομοθέτης της Ένωσης, για τον καθορισμό του πεδίου της δικαιοδοτικής δραστηριότητας.

85. Αν η έννοια της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών έχει κάποιο νόημα στο πλαίσιο αυτό, αυτό συνίσταται πρωτίστως στη θωράκιση της δικαστικής λειτουργίας από τις *έμμεσες* υποδείξεις, πιέσεις ή επιρροές. Αν η πιο πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου αποδεικνύει κάτι, αυτό είναι ότι οι έμμεσες απειλές κατά της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών είναι, στην πράξη, συχνότερες από τις άμεσες. Ένα αξιοσημείωτο πρόσφατο παράδειγμα από την κατηγορία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί, μεταξύ άλλων, το πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών⁴⁹. Οι εν λόγω διαδικασίες (ή η πιθανή κίνησή τους), κατ' ακριβολογία, δεν συνδέονται άμεσα με την επιμέρους λήψη αποφάσεων από τα δικαστήρια. Ωστόσο, λίγοι θα αμφισβητούσαν την κρισιμότητά τους όσον αφορά το περιβάλλον μέσα στο οποίο εκδίδονται οι αποφάσεις αυτές, και εμπίπτουν σαφώς στην έννοια της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών.

86. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, δεν μπορώ να ενστερνιστώ την προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την ερμηνεία του όρου «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», που προβλέπεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Ουσιαστικά, η προσέγγιση αυτή θα ισοδυναμούσε με το να επιτρέπεται η διοικητική εποπτεία, που προβλέπεται στο άρθρο 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός αν υφίσταται άμεσος σύνδεσμος με τη λήψη απόφασης από δικαστήριο, κατά πάσα πιθανότητα ακόμη και κάποιος ευδιάκριτος αντίκτυπος στη λήψη τέτοιας απόφασης. Κατά τη γνώμη μου, η εν λόγω προσέγγιση παραβλέπει ποιος θα έπρεπε να είναι, κανονικά, ο σκοπός της διασφάλισης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών. Η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών δεν αφορά (μόνο) την εκ των υστέρων διαπίστωση ότι κάτι *έχει ήδη συμβεί*. Αφορά πρωτίστως τη θέσπιση επαρκών εγγυήσεων εκ των προτέρων, ώστε ορισμένα πράγματα να *μην μπορούν να συμβούν*.

87. Το ίδιο ισχύει για το επιχείρημα ότι δεν μπορεί βεβαίως να θεωρηθεί ότι οι εποπτικές αρχές του άρθρου 55, παράγραφος 1, ακόμη και αν τους επιτρεπόταν να ελέγχουν κάθε δικαιοδοτική δραστηριότητα, θα ήταν πιθανό να έχουν οποιαδήποτε εκ των προτέρων επιθυμία να επηρεάσουν τη δικαιοδοτική διαδικασία. Ως προς αυτό, θα ήθελα βεβαίως να συμφωνήσω. Ωστόσο, τούτο και πάλι δεν ασκεί επιρροή, εφόσον ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι αυτός της διαφύλαξης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών. Η ερμηνεία και η οικοδόμηση θεσμών σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να βασίζεται, όχι σε μια λογική τετελεσμένων (έχει συμβεί ήδη), αλλά σε μια προληπτική λογική (να διασφαλίζεται ότι τέτοια πράγματα δεν μπορούν να συμβούν, ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων)⁵⁰.

⁴⁹ Πιο πρόσφατα, απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών) (C-791/19, EU:C:2021:596), και διάταξη της 14ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-204/21 R, EU:C:2021:593).

⁵⁰ Υποθέτοντας βεβαίως ότι το 51ο από τα Ομοσπονδιακά Κείμενα των Η.Π.Α. («Αν οι άνθρωποι ήταν άγγελοι, δεν θα ήταν αναγκαία καμία κυβέρνηση. Αν οι άγγελοι κυβερνούσαν τους ανθρώπους, δεν θα ήταν αναγκαίοι ούτε εξωτερικοί ούτε εσωτερικοί έλεγχοι των κυβερνήσεων») εξακολουθεί να έχει εφαρμογή και στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ.

88. Τέταρτον και τελευταίον, ο εν λόγω εκτιθέμενος στον νόμο σκοπός του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ παρέχει επίσης, κατά τη γνώμη μου, μια απάντηση όσον αφορά τον ενδεδεδειγμένο τρόπο προσέγγισης των οριακών περιπτώσεων ή της γκρίζας ζώνης μεταξύ των προδήλως δικαιοδοτικών και των προδήλως διαφορετικών –πιθανώς διοικητικών– δραστηριοτήτων.

89. Στην πράξη, υπάρχουν βεβαίως διάφορες οριακού χαρακτήρα δραστηριότητες οι οποίες εκτελούνται από δικαστήρια και οι οποίες ενδέχεται να μη σχετίζονται άμεσα με μια δικαστική απόφαση σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά μπορεί να επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τη δικαιοδοτική διαδικασία. Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η ανάθεση υποθέσεων από τον πρόεδρο δικαστηρίου, εφόσον βεβαίως μια έννομη τάξη παρέχει τέτοια διακριτική ευχέρεια στους προέδρους. Αν γίνει δεκτή η στενή ερμηνεία της έννοιας της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», θα είναι απίθανο η δραστηριότητα αυτή να εμπίπτει στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Συνεπώς, μια εποπτική αρχή θα είναι αρμόδια να εποπτεύει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής. Ωστόσο, η εν λόγω απόφαση δεν έχει ούτε διοικητικό χαρακτήρα. Στην πραγματικότητα, λίγοι θα διαφωνούσαν ότι η ανάθεση μιας υπόθεσης σε έναν εισηγητή δικαστή είναι εγγενώς δικαιοδοτικό καθήκον, η παρέμβαση στο οποίο μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών.

90. Άλλες δραστηριότητες που εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία είναι, για παράδειγμα, η διαρρύθμιση, η διάταξη των καθισμάτων ή η διαχείριση των δικαστικών αιθουσών όταν το δικαστήριο συνεδριάζει, η εφαρμογή μέτρων ασφαλείας για τους επισκέπτες, τους διαδίκους και τους εκπροσώπους τους, η βιντεοσκόπηση ή ενδεχομένως ακόμη και τηλεοπτική αναμετάδοση των συνεδριάσεων, η αποκλειστική πρόσβαση του Τύπου στις συνεδριάσεις, ή ακόμη και η πληροφόρηση που είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο δικαστηρίου σχετικά με τις συνεδριάσεις και τις αποφάσεις. Καμία από τις ανωτέρω (εντελώς ενδεικτικές) δραστηριότητες δεν είναι ούτε αμιγώς δικαιοδοτική, υπό την έννοια ότι συνδέεται άμεσα με την έκβαση μιας επιμέρους υπόθεσης, ούτε απλώς διοικητική. Σε πολλές τέτοιες περιπτώσεις, οι δραστηριότητες αυτές ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να έχουν αντίκτυπο στη ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών ενός δικαστηρίου. Θα ήταν, επομένως, πρέπον να ελέγχονται, ως προς την ενδεχόμενη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ, από την ίδια αρχή η οποία ενδέχεται επίσης να είναι η καθής ενώπιον των δικαστηρίων αυτών σε υποθέσεις με αντικείμενο προσφυγές κατά αποφάσεων της εν λόγω αρχής;

91. Στο άλλο άκρο του φάσματος βρίσκονται, εκ πρώτης όψεως, αμιγώς διοικητικά καθήκοντα, όπως η συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων του δικαστηρίου, η σύναψη συμβάσεων για υπηρεσίες τροφοδοσίας ή η συνήθης διαχείριση των προμηθειών και της συντήρησης ενός θεσμικού φορέα και ενός χώρου εργασίας. Είναι αληθές ότι, ακόμη και σε αυτήν την κατηγορία, ενδέχεται να προκύψουν οριακές περιπτώσεις. Ως σχετικό παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η μισθοδοσία των δικαστών⁵¹. Αν τα εν λόγω καθήκοντα περιλαμβάνουν απλώς τη μηχανική επεξεργασία πάγιων καταστάσεων μισθοδοσίας, τότε έχουν εντελώς διοικητικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η εποπτεία των δραστηριοτήτων αυτών θα μπορούσε να εμπίπτει στην αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής η οποία ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ. Ωστόσο,

⁵¹ Το ίδιο το Δικαστήριο, στο κεντρικό του αρχείο των δραστηριοτήτων επεξεργασίας (διαθέσιμο σε: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3301336/el/), το οποίο δημιουργήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ (ΕΕ 2018, L 295, σ. 39), χαρακτηρίζει τις πράξεις επεξεργασίας που αφορούν τη μισθοδοσία ως «διοικητική δραστηριότητα». Βλ. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-01/paie.pdf>.

αρκεί να προστεθεί στο καθήκον αυτό ένα στοιχείο διακριτικής ευχέρειας, όπως το να λαμβάνεται απόφαση για το είδος του επιδόματος αδείας, του δώρου Χριστουγέννων ή του επιδόματος εγκατάστασης που μπορεί να λάβει ένας συγκεκριμένος δικαστής, για να μπορεί μια τέτοια δραστηριότητα να απολέσει γρήγορα τον αθώο, απλώς διοικητικό χαρακτήρα της⁵².

92. Συγκεκριμένα, θα αντέβαινε στη λογική της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ το να ελέγχονται οι δραστηριότητες αυτές, απλώς και μόνο λόγω της γενικής κατηγοριοποίησής τους, από την εποπτική αρχή του άρθρου 51, παράγραφος 1, και όχι από την «εσωτερική» αρχή που έχει οριστεί ειδικά για τις δραστηριότητες με δυνητικό αντίκτυπο στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Εν προκειμένω, τίθεται ζήτημα συνεκτικότητας: η συγκεκριμένη απόφαση πολιτικής, η οποία λαμβάνεται στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής αρμοδιότητας, δεν μπορεί να αποσυνδέεται από την εκτέλεσή της, αν ο έλεγχος της επακόλουθης εκτελεστικής απόφασης από το γενικό διοικητικό προσωπικό θα συνεπαγόταν το ίδιο πρόβλημα υπονόμευσης της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών. Ως εκ τούτου, ακόμη και η εκτέλεση μιας απόφασης πολιτικής που λαμβάνεται στο πλαίσιο δικαιοδοτικής αρμοδιότητας πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εποπτείας της αρμόδιας (διοικητικής) εποπτικής αρχής.

93. Συμπερασματικά, επομένως, και υπό το πρίσμα της βούλησης του νομοθέτη, η οποία διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ, η προσέγγιση όσον αφορά την κατηγοριοποίηση των δραστηριοτήτων που ασκούνται στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας» δεν μπορεί να είναι ατομική και κατά περίπτωση, εστιάζοντας στην πιθανή καταπάτηση του «δικαιοδοτικού» χαρακτήρα υπό τις περιστάσεις μιας συγκεκριμένης υπόθεσης. Τέτοια προσέγγιση θα ήταν εξ ορισμού πραγματολογική και περιστασιακή, άλλοτε ευρύτερη και άλλοτε στενότερη. Επομένως, η εφαρμοστέα προσέγγιση για την ερμηνεία της έννοιας αυτής πρέπει να έχει *διαρθρωτικό χαρακτήρα* (ήτοι να βασίζεται στο είδος της δραστηριότητας) και να έχει, εκ φύσεως, *προληπτικό χαρακτήρα*. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, υπό το πρίσμα της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών, στις περιπτώσεις οριακών υποθέσεων δραστηριοτήτων που ασκούνται από τα δικαστήρια, αν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τον χαρακτήρα ενός είδους δραστηριότητας ή αν υφίσταται απλώς το ενδεχόμενο η εποπτεία της δραστηριότητας αυτής να έχει αντίκτυπο στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών, η εν λόγω δραστηριότητα θα πρέπει (διαρθρωτικά) να μην εμπίπτει στην αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής του άρθρου 55, παράγραφος 1.

94. Μετά την ως άνω προτεινόμενη απάντηση όσον αφορά τον ορισμό των δικαστηρίων που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας, θα ολοκληρώσω αναλύοντας, χάριν πληρότητας, τρία περαιτέρω επιχειρήματα τα οποία έχουν προβάλει διάφοροι μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία.

95. Πρώτον, φρονώ ότι περιορισμένη πρακτική σημασία θα είχε να δώσω έμφαση στο ιστορικό θεσπίσεως της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι η αρχική έκδοση της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ είχε συνταχθεί κατά παρόμοιο τρόπο με την αιτιολογική σκέψη 80 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680⁵³. Η τελευταία αυτή αιτιολογική σκέψη περιορίζει τον όρο «ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους αρμοδιότητα» στις «δικαιοδοτικές δραστηριότητες σε δικαστικές υποθέσεις

⁵² Με αποτέλεσμα τούτο να καθίσταται ίσως ακόμη ένα πιθανό στοιχείο έμμεσης πίεσης –δεν είναι τυχαίο ότι, σε πολλές έννομες τάξεις, οι μισθοί των δικαστών καθορίζονται αυστηρώς διά νόμου, αποκλείοντας, ως εκ τούτου, σκοπίμως κάθε πιθανότητα άσκησης επιρροής κατ' αυτόν τον τρόπο.

⁵³ Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2016, L 119, σ. 89).

και [δεν] εφαρμόζεται σε άλλες δραστηριότητες στις οποίες ενδέχεται να συμμετέχουν δικαστές σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους». Ωστόσο, κανένας τέτοιος περιορισμός αρμοδιότητας δεν διατηρήθηκε τελικώς στην τελική έκδοση της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ. Αν μπορεί να συναχθεί κάποιο συμπέρασμα από το εν λόγω γεγονός, αυτό θα πρέπει να είναι συμπέρασμα εξ αντιδιαστολής και όχι κατ' αναλογία. Άλλωστε, ο νομοθέτης της Ένωσης παρεξέκλινε σαφώς από την προγενέστερη διατύπωση, προφανώς απορρίπτοντας τη στενή ερμηνεία η οποία διακρίνει μεταξύ διαφορετικών ειδών «δικαιοδοτικών δραστηριοτήτων».

96. Δεύτερον, για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, δεν μπορεί απλώς να επαναληφθεί η λογική που υπογραμμίζει τις διακρίσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της νομοθεσίας και της νομολογίας σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα. Ο σκοπός που επιδιώκεται με τον διαχωρισμό στο άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτη περίπτωση, ΣΛΕΕ (προστασία της ακεραιότητας της δικαιοδοτικής διαδικασίας και των εκκρεμών ένδικων διαδικασιών) διαφέρει από τον φερόμενο ως ίδιο διαχωρισμό στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ (προστασία της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών).

97. Πιο συγκεκριμένα, οι αποφάσεις Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής⁵⁴ και Breyer κατά Επιτροπής⁵⁵, στις οποίες επιχείρησε να στηριχθεί η Επιτροπή, για τους σκοπούς της υπό κρίση υπόθεσης, αφορούν την προστασία των «δικαστικών διαδικασιών», η οποία αποτελεί μία από τις εξαιρέσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 1049/2001⁵⁶. Όπως επισήμανα στις προτάσεις μου στην υπόθεση Friends of the Irish Environment, η εξαίρεση αυτή δίδει έμφαση στην πεπερασμένη έκταση μιας συγκεκριμένης διαφοράς και όχι στις μόνιμες δραστηριότητες των δικαστικών λειτουργιών⁵⁷. Επομένως, η εξαίρεση των δραστηριοτήτων που μνημονεύονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1049/2001 πραγματοποιείται, πρωτίστως, υπό το πρίσμα της χρονικής διάρκειας. Ωστόσο, η εν λόγω *χρονική εξαίρεση* από τη λογική της κοινολόγησης είναι εντελώς ξένη προς το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, το οποίο αφορά τη *μόνιμη ανάθεση* αρμοδιοτήτων εποπτείας. Συγκεκριμένα, επίσης στο ίδιο πλαίσιο, όπως σημείωσε εύστοχα η γενική εισαγγελέας E. Sharpston στην υπόθεση Flachglas Torgau, η εν λόγω αληθινή δικαιοδοτική δραστηριότητα «ούτε αρχίζει ούτε τελειώνει χρονικώς»⁵⁸.

98. Τρίτον και τελευταίον, θα ήθελα να εξετάσω τον λόγο για τον οποίον η προτεινόμενη από την Ισπανική Κυβέρνηση στάθμιση μεταξύ του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων και ορισμένων άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων (όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 85 του ΓΚΠΔ) δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εκτίμησης βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού. Τούτο δε διότι η αντικειμενική εκτίμηση, για τον σκοπό της ανάθεσης εποπτικής αρμοδιότητας, του αν μια δραστηριότητα ασκείται στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», δεν εξαρτάται από τη στάθμιση θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αντιθέτως, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, πρέπει να πραγματοποιείται μια «εκτίμηση είδους», η οποία συνδέεται, όπως επισήμανα στα προηγούμενα σημεία, με τη γενική λειτουργία της δικαστικής εξουσίας και τις αποφάσεις πολιτικής οι οποίες αφορούν τα καθήκοντα αυτά.

99. Ουδόλως υπαινίσσομαι ότι δεν απαιτείται στάθμιση για να εκτιμηθεί αν η κοινολόγηση εγγράφων συνάδει με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σαφώς και απαιτείται, αλλά μόνο μεταγενέστερα, κατά την εκτίμηση του αν η επίμαχη κοινολόγηση

⁵⁴ Απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541).

⁵⁵ Απόφαση της 18ης Ιουλίου 2017, Επιτροπή κατά Breyer (C-213/15 P, EU:C:2017:563).

⁵⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43).

⁵⁷ Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2020:986, σημεία 90 έως 92).

⁵⁸ Προτάσεις της γενικής εισαγγελέας E. Sharpston στην υπόθεση Flachglas Torgau (C-204/09, EU:C:2011:413, σημείο 73).

(που διενεργήθηκε στο πλαίσιο «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας») ήταν ανάλογη προς τον σκοπό που επιδίωκε να επιτύχει και αν, επομένως, ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου του ΓΚΠΔ⁵⁹.

100. Συνοψίζοντας, προτείνω ο όρος «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, να προσεγγιστεί από μια θεσμική σκοπιά («είναι δικαστήριο;»), η οποία στη συνέχεια θα διορθωθεί, ενδεχομένως, από μια λειτουργικού χαρακτήρα εκτίμηση του είδους της επίμαχης δραστηριότητας («ποιο συγκεκριμένο είδος δραστηριότητας ασκεί το δικαστήριο;»). Υπό το πρίσμα του σκοπού που προβλέπεται στην αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ, κατά την τελευταία ως άνω εκτίμηση δραστηριοτήτων θα πρέπει να εφαρμοστεί ευρεία ερμηνεία της έννοιας της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», η οποία θα εκτείνεται πέραν της απλής λήψης απόφασης από δικαστήριο σε μια συγκεκριμένη υπόθεση. Θα πρέπει επίσης να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες που ενδέχεται να επηρεάσουν έμμεσα την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει, κατά κανόνα, να θεωρείται ότι τα δικαστήρια ενεργούν στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς» τους, εκτός εάν διαπιστώνεται, όσον αφορά ένα συγκεκριμένο είδος δραστηριότητας, ότι αυτή έχει διοικητικό μόνο χαρακτήρα.

Γ. Η υπό κρίση υπόθεση

101. Έχοντας προτείνει την εφαρμογή ενός γενικού τεκμηρίου το οποίο απορρέει, κατά τη γνώμη μου, από το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, θα εξετάσω, ακολούθως, τα προδικαστικά ερωτήματα που έχει υποβάλει το αιτούν δικαστήριο.

102. Υπενθυμίζω ότι με το αρχικό σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος ζητείται, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα εθνικά δικαστήρια ενεργούν «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, όταν κοινολογούν ορισμένα διαδικαστικά έγγραφα σε δημοσιογράφο, προκειμένου αυτός να μπορεί να ενημερώσει καλύτερα το κοινό σχετικά με συγκεκριμένη υπόθεση. Τα υπόλοιπα σκέλη του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος συναρτώνται με την απάντηση που θα δώσει το Δικαστήριο στο αρχικό ερώτημα, ζητώντας καθοδήγηση σχετικά με το αν η εκτίμηση του αρχικού σκέλους του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος επηρεάζεται, *πρώτον*, από την πιθανή επέμβαση της εθνικής εποπτικής αρχής στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών σε επιμέρους υπόθεση (πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό α'), *δεύτερον*, από τη φύση και τον σκοπό της επεξεργασίας των δεδομένων, ήτοι την πληροφόρηση των δημοσιογράφων, η οποία τους επιτρέπει να ενημερώνουν καλύτερα το κοινό σχετικά με δημόσια συνεδρίαση δικαστηρίου (πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β') ή, *τρίτον*, από το αν η εν λόγω κοινολόγηση εγγράφων στηρίζεται ή όχι σε νομική βάση (πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό γ').

103. Ξεκινώντας την εξέταση από το αρχικό σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, όπως επισήμανα στην προηγούμενη ενότητα των παρούσων προτάσεων, στην έννοια των «δικαστηρίων που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», κατά το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, προσήκει θεσμικού χαρακτήρα ερμηνεία, η οποία αναπροσαρμόζεται περαιτέρω, εφόσον απαιτηθεί, με μια ευρεία «διορθωτική παρέμβαση με βάση το είδος της δραστηριότητας».

⁵⁹ Πρβλ. την εφαρμογή της εκτίμησης αυτής στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψεις 104 έως 116).

104. Στην υπό κρίση υπόθεση, ο θεσμικός χαρακτηρισμός είναι σαφής. Συγκεκριμένα, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) είναι ανώτερο διοικητικό δικαστήριο των Κάτω Χωρών. Επίσης, όσον αφορά το ζήτημα αν η επίμαχη δραστηριότητα εμπίπτει στην κατηγορία της επεξεργασίας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο «δικαιοδοτικής δραστηριότητας», δεν αμφισβητείται από κανέναν μετέχοντα στη διαδικασία ότι η κοινολόγηση διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο, προκειμένου αυτός να μπορεί να ενημερώσει καλύτερα το κοινό σχετικά με συνεδρίαση δικαστηρίου, υπάγεται πράγματι στο είδος δικαιοδοτικής δραστηριότητας που εμπίπτει στο άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

105. Συμφωνώ. Μια πολιτική, όπως αυτή της υπό κρίση υπόθεσης, στο πλαίσιο της οποίας κοινολογούνται επιλεγμένα διαδικαστικά έγγραφα στον Τύπο, προκειμένου να καταστεί το έργο των δικαστηρίων διαφανέστερο και πιο κατανοητό, ανήκει στον πυρήνα του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη⁶⁰ και συνδέεται σαφώς με το να ενεργεί ένα δικαστήριο στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας». Η κοινολόγηση αυτή εντάσσεται στο ευρύτερο καθήκον των σύγχρονων δικαστηρίων να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με τον τρόπο απόδοσης δικαιοσύνης στο όνομά τους⁶¹.

106. Σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει ο πολίτης Z, δεν ασκεί επιρροή, βάσει της συλλογιστικής αυτής, το γεγονός ότι τα επίμαχα έγγραφα παραδόθηκαν από το τμήμα επικοινωνίας του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας), το οποίο, όπως αντιλαμβάνομαι, αποτελείται από δικαστικούς υπαλλήλους και όχι από δικαστές. Πέραν του γεγονότος ότι, λόγω της θεσμικής ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, το εν λόγω θεσμικό όργανο αποφασίζει αυτόνομα σχετικά με την εσωτερική κατανομή των καθηκόντων, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει, όπως επιβεβαιώθηκε από την Ολλανδική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η επίμαχη κοινολόγηση πραγματοποιήθηκε υπό την εποπτεία του προέδρου P.

107. Ωστόσο, ακόμη και αν η επίμαχη απόφαση κοινολόγησης δεν λαμβανόταν από τμήμα υπαγόμενο στο εθνικό δικαστήριο, αλλά από εξωτερικό φορέα υπό τον γενικό έλεγχο του εθνικού δικαστηρίου, το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο. Τούτο, αφενός, διότι, εφόσον το είδος της δραστηριότητας εμπίπτει στο οικείο πεδίο εφαρμογής, τότε ο προσδιορισμός του ποιος ασκεί τη δραστηριότητα αυτή βάσει του εθνικού δικαίου δεν έχει σημασία. Αφετέρου, η ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων διάρθρωσης δεν μπορεί να συνεπάγεται διαφορετικό αποτέλεσμα σε μια περίπτωση στην οποία μια συγκεκριμένη δραστηριότητα χρησιμεύει απλώς και μόνον ως διορθωτική παρέμβαση σε έναν απλώς θεσμικού χαρακτήρα χαρακτηρισμό⁶². Ειδάλλως, μια εποπτική αρχή όπως η Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχή Προστασίας Δεδομένων) θα αποκτούσε τον έλεγχο της πολιτικής του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας) έναντι του Τύπου, αποκτώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, έμμεσα, τη δυνατότητα ελέγχου μιας ουσιώδους απόφασης του εν λόγω δικαστηρίου όσον αφορά τη δημοσιότητα της δικαιοσύνης σε μια επιμέρους υπόθεση.

⁶⁰ Συναφώς, σχετικά με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), βλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 8ης Δεκεμβρίου 1983, Axen κατά Γερμανίας (CE:ECHR:1983:1208JUD000827378, § 32), της 22ας Φεβρουαρίου 1984, Sutter κατά Ελβετίας (CE:ECHR:1984:0222JUD000820978, § 26), της 14ης Νοεμβρίου 2000, Riepan κατά Αυστρίας (CE:ECHR:2000:1114JUD003511597, § 27), της 12ης Ιουλίου 2001, Malhous κατά Τσεχικής Δημοκρατίας (CE:ECHR:2001:0712JUD003307196, § 62), και της 28ης Οκτωβρίου 2010, Krestovskiy κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2010:1028JUD001404003, § 24).

⁶¹ Πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 26ης Απριλίου 1979, Sunday Times κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, § 67).

⁶² Συναφώς, θα ήταν δυνατόν το τμήμα επικοινωνίας να μην ήταν ενταγμένο στο δικαστήριο, αλλά να είχε συσταθεί ως τμήμα ενός διακριτού θεσμικού οργάνου, όπως πράγματι συνέβη σε μια υπόθεση που αφορούσε δραστηριότητες αρχειοθέτησης, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2021:271, σκέψη 43). Για περαιτέρω εκτίμηση, βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2020:986, σκέψη 107).

108. Κατόπιν τούτων, μπορώ να συνεχίσω με την εξέταση του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, υπό α'. Στο εν λόγω σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν οφείλει να αποφαινεται σε κάθε επιμέρους υπόθεση κατά πόσον η εποπτεία θίγει την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών.

109. Η απάντηση είναι «όχι». Όπως εξήγησα παραπάνω⁶³, η αναφορά στη «δικαιοδοτική αρμοδιότητα», στην αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ, δεν έχει την έννοια ότι απαιτεί να εξετάζεται σε κάθε επιμέρους υπόθεση αν απειλείται η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Αντιθέτως, αποτελεί τη γενική διατύπωση του σκοπού που επιδιώκεται από τη διάταξη του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, ο οποίος έχει θεσμικό χαρακτήρα. Η εν λόγω διατύπωση σκοπού συνεπάγεται μια μάλλον προληπτική ένταξη όλων των ειδών δικαστικών δραστηριοτήτων, η εποπτεία των οποίων, όσον αφορά τη συμμόρφωσή τους με τον ΓΚΠΔ, μπορεί να έχει ακόμη και έμμεσο αντίκτυπο στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών υπό το πρίσμα του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

110. Σε πιο πρακτικό επίπεδο, θα μπορούσα να συμπληρώσω ότι, πέραν των επιχειρημάτων διαρθρωτικού –συνταγματικού– χαρακτήρα, η εν λόγω λύση είναι επίσης η μόνη εύλογη και πρακτικά εφικτή. Συγκεκριμένα, θα υποστήριζε κανείς σοβαρά ότι μια εθνική εποπτική αρχή οφείλει, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, προκειμένου, κατ' αρχάς, να *αποφανθεί αν είναι αρμόδια* να χειριστεί ένα ζήτημα, να διενεργεί πλήρους κλίμακας εξατομικευμένη εκτίμηση για κάθε είδους πράξη επεξεργασίας; Οφείλουν, πραγματικά, οι αρχές αυτές να αναλαμβάνουν το διόλου αξιοζήλευτο καθήκον να κρίνουν, κατά περίπτωση, σε ποιες περιπτώσεις πράξεων επεξεργασίας η άσκηση εποπτείας θα μπορούσε να θίξει την ανεξαρτησία του οικείου εθνικού δικαστηρίου και σε ποιες όχι, και να φιλτράρουν αμέσως το τι επιτρέπεται αντιστοίχως να εξετάζουν;

111. Τούτο σχετίζεται με την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β'. Συγκεκριμένα, η ακριβής φύση και ο σκοπός μιας συγκεκριμένης πράξης επεξεργασίας δεν έχουν καθοριστική σημασία για την επίλυση του διαρθρωτικού χαρακτήρα ζητήματος πότε το δικαστήριο ενεργεί στο πλαίσιο της «δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας». Αναμφίβολα, η δημοσιότητα της δικαιοσύνης και η απονομή της έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα καθήκοντα των σύγχρονων δικαστηρίων σε μια δημοκρατική κοινωνία. Ωστόσο, οι εν λόγω παραδοχές δεν ασκούν επιρροή στην εκτίμηση που πραγματοποιείται βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, εφόσον η επίμαχη πράξη επεξεργασίας είναι εγγενής στην ευρύτερη έννοια της «δικαιοδοτικής αρμοδιότητας». Πράγματι, οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα επανέφερε εμμέσως αυτού του είδους τη στενή ερμηνεία του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ την οποία προτείνει η Επιτροπή.

112. Παρεμπιπτόντως, σε αυτό ακριβώς το σημείο καταδεικνύεται επακριβώς γιατί η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών μπορεί να αφορά μόνο τον γενικό, διαρθρωτικό χαρακτήρα σκοπό που επιδιώκεται με τη θέσπιση του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ και δεν αποτελεί προϋπόθεση της οποίας η συνδρομή πρέπει να διαπιστώνεται σε κάθε επιμέρους περίπτωση⁶⁴. Ειδάλλως, θα ήταν μάλλον σαφές ότι η «αρχή της δημοσιότητας και της διαφάνειας των ένδικων διαδικασιών», η οποία, κατά το αιτούν δικαστήριο, αποτελεί τον κρίσιμο σκοπό που επιδιώκεται από τη συγκεκριμένη επεξεργασία δεδομένων στην υπό κρίση υπόθεση, διαφέρει από τη «διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών».

⁶³ Σημεία 76 έως 86 των παρουσών προτάσεων.

⁶⁴ Όπως εκτέθηκε, σε γενικές γραμμές, στα σημεία 84 έως 86 των παρουσών προτάσεων.

113. Στην περίπτωση αυτή, θα απέμεναν μόνο δύο δυνατοί τρόποι επιχειρηματολογίας. Πρώτον, θα έπρεπε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η δημοσιότητα της δικαιοσύνης συνιστά διαφορετικό σκοπό από την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Ως εκ τούτου, η κοινολόγηση σε δημοσιογράφους δεν θα ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, αποτέλεσμα το οποίο όλοι οι μετέχοντες στη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης ακόμη και της Επιτροπής, υποστηρίζουν ότι αποκλείεται να ευσταθεί. Δεύτερον, θα έπρεπε, στη συνέχεια, να διευρυνθεί υπέρμετρα η (ήδη όχι πολύ στενή) έννοια της «ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών», ώστε να συμπεριληφθεί επίσης η δημοσιότητα και η διαφάνεια της δικαιοσύνης, καθώς και πιθανώς οποιαδήποτε άλλη αξία, μετατρέποντας οτιδήποτε συμβαίνει στον δικαιοδοτικό τομέα σε συμφέρον ή αξία που είναι εγγενής στην ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών. Τούτο όμως θα ισοδυναμούσε με ανατροπή ολόκληρης της διάρθρωσης. Η ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Δεν αποτελεί εγγενή αξία. Αποτελεί, αυτή καθαυτήν, μια μεταβατική αξία, ένα μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού ο οποίος εκπληρώνεται με την ύπαρξη ανεξάρτητων δικαστών: της δίκαιης και αμερόληπτης επίλυσης διαφορών.

114. Τούτο δεν σημαίνει ότι η διερεύνηση της φύσης και του σκοπού μιας δραστηριότητας επεξεργασίας δεν είναι ποτέ χρήσιμη. Σαφώς και είναι. Ωστόσο, όχι στο στάδιο της λήψης απόφασης σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, αλλά, αντιθέτως, στο στάδιο της λήψης απόφασης σχετικά με τη νομιμότητα της επεξεργασίας, με βάση το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ ή οποιαδήποτε άλλη διάταξη ουσιαστικού δικαίου του εν λόγω κανονισμού. Μάλιστα, μπορεί να είναι αρκετά κρίσιμο να εκτιμηθεί γιατί πραγματοποιήθηκε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα επεξεργασίας, προκειμένου να διαπιστωθεί αν η δραστηριότητα αυτή ήταν «απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας» κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του ΓΚΠΔ. Ομοίως, η φύση και ο σκοπός μιας πράξης επεξεργασίας είναι φυσιολογικό να εμπίπτουν στην εκτίμηση της συμμόρφωσης με τις αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 5 του ΓΚΠΔ.

115. Με το ζήτημα αυτό συνδέεται και το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό γ', το οποίο συνεχίζει να εντάσσεται στην ίδια προβληματική. Η εξέταση του ζητήματος αν είναι αναγκαία η ύπαρξη εθνικής νομικής βάσης και τι είδους νομική βάση απαιτείται αφορά, ομοίως, την ίδια την ουσία και το ζήτημα της νομιμότητας της επεξεργασίας. Πρόκειται για ζήτημα που πρέπει να εκτιμηθεί με βάση το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, ενώ από τη δικογραφία προκύπτει εν γένει ότι ο UAVG «μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη» τον ΓΚΠΔ, ωστόσο ουδέν προκύπτει όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ελήφθη υπόψη το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ στην επίμαχη επεξεργασία στην υπό κρίση υπόθεση. Επιπλέον, η νομιμότητα της επεξεργασίας δεν αποτελεί ζήτημα που εγείρεται ευθέως από το αιτούν δικαστήριο.

116. Γενικότερα, κρίνω σκόπιμο να παραπέμψω στις παρατηρήσεις που παρέθεσα πρόσφατα, σχετικά με το ζήτημα αυτό, στις προτάσεις μου στην υπόθεση *Valsts ierēnumu dienests*⁶⁵. Συγκεκριμένα, η εθνική νομική βάση που θεσπίζεται σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ αρκεί να καλύπτει μια, επί της ουσίας, γενική και διαρκή πρακτική κοινολόγησης εγγράφων στον Τύπο. Εφόσον υφίσταται τέτοια γενική νομική βάση, αδυνατώ να αντιληφθώ τον σκοπό ή την αναλογικότητα του να απαιτείται μια επιμέρους απόφαση για καθεμιά ξεχωριστή πράξη επεξεργασίας⁶⁶.

⁶⁵ Βλ. προτάσεις μου στην υπόθεση *Valsts ierēnumu dienests* (Επεξεργασία δεδομένων για φορολογικούς σκοπούς) (C-175/20, ECLI:C:2021:690).

⁶⁶ Όπ.π. (σημεία 83 έως 85).

Δ. Επίλογος: ο ΓΚΠΔ και η δικαιοδοτική λειτουργία

117. Η υπό κρίση υπόθεση μοιάζει με κρεμμύδι. Το ξεφλούδισμα αποκαλύπτει κάτω από κάθε στρώση μία καινούργια. Αν παραμένουμε στο εξωτερικό περίβλημα των προδικαστικών ερωτημάτων που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, ερμηνεύοντάς τα και απαντώντας τα κυριολεκτικά, θα μπορούσαμε –και το ίδιο ισχύει για το Δικαστήριο– πράγματι να σταματήσουμε στο παρόν στάδιο. Θα είχε επιλυθεί το κεντρικό ζήτημα που έχει τεθεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου και που περιέχεται στο αρχικό σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, όσον αφορά το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ.

118. Φρονώ ότι θα ήταν δυνατόν –και, μάλιστα, απολύτως δικαιολογημένο στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης– να παραμείνουμε στο εξωτερικό περίβλημα αυτό. Δεν χρειάζεται να αποφλοιωθεί το κρεμμύδι, αν τούτο δεν έχει ζητηθεί ρητώς.

119. Ωστόσο, ταυτόχρονα, δεν μπορεί να αποσιωπηθεί το γεγονός, όσον αφορά το πραγματικό περιεχόμενο των προδικαστικών ερωτημάτων, ότι το αιτούν δικαστήριο μεταβαίνει βαθμιαία από το ζήτημα της αρμοδιότητας, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, στην ουσιαστική εκτίμηση της υπόθεσης, ενδεχομένως βάσει του άρθρου 6 του ΓΚΠΔ, ιδίως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β' και γ'. Αναμφίβολα, όλη αυτή η βαθμιαία μετάβαση από το ένα ζήτημα στο άλλο μπορεί να αποδοθεί στον καινοφανή χαρακτήρα του ζητήματος που τίθεται από το αιτούν δικαστήριο και στο ακαθόριστο εύρος της ερμηνείας του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Μόλις δοθεί η ερμηνεία αυτή, όλα τα ζητήματα αποσαφηνίζονται και οι εν λόγω εκτιμήσεις περιττεύουν.

120. Πάντως, όλα αυτά μπορούν στην πραγματικότητα να εκληφθούν και ως ένδειξη για κάτι άλλο, και δη για το εξής: ότι είναι, εκ προοιμίου, αρκετά δυσχερές να διαχωριστεί καταλλήλως το ζήτημα της αρμοδιότητας βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ από τις εκτιμήσεις ουσίας και το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω πράξης συνολικά. Συγκεκριμένα, αν ο ΓΚΠΔ δεν εφαρμοζόταν καθόλου σε ορισμένα είδη δραστηριοτήτων, τότε τι νόημα θα είχε η εξέταση του ζητήματος ποιος πρέπει να τις εποπτεύει⁶⁷; Το ίδιο ισχύει για την περίπτωση κατά την οποία ένα κράτος μέλος θα εξαιρούσε διά νόμου τα δικαστήρια από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ: η μη επιβολή ουσιαστικών υποχρεώσεων θα σήμαινε ότι εκ προοιμίου δεν υφίσταται αντικείμενο εποπτείας.

121. Ταυτόχρονα, όσον αφορά, περισσότερο, το θεσμικό και διαδικαστικό επίπεδο της υπόθεσης, ο πολίτης Z, στις γραπτές παρατηρήσεις του, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ με το άρθρο 8, παράγραφος 3, και το άρθρο 47 του Χάρτη. Θεωρεί ότι το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ είναι ανίσχυρο, στον βαθμό που η διάταξη αυτή αποκλείει τις αρμοδιότητες της (γενικά αρμόδιας) εποπτικής αρχής του άρθρου 55, παράγραφος 1, χωρίς ταυτόχρονα να επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση σύστασης άλλης ανεξάρτητης αρχής σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 8, παράγραφος 3, του Χάρτη και του άρθρου 16, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Το κενό δικαίου αυτό είναι, επίσης, αναπόφευκτο να έχει ως συνέπεια παραβάσεις του άρθρου 47 του Χάρτη και ενδεχομένως ακόμη και του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ. Ο πολίτης Z θεωρεί ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, στερείται κάθε αποτελεσματικού ένδικου βοηθήματος ενώπιον ανεξάρτητου δικαστηρίου.

⁶⁷ Αυτός είναι και ο λόγος που οι παρούσες προτάσεις είναι λογικό να πρέπει να ξεκινήσουν (στο σημείο 32) με τη γενική διαβεβαίωση ότι ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, στα δικαστήρια.

122. Ωστόσο, λαμβανομένων δεόντως υπόψη όλων τα ανωτέρω σημείων και δεδομένου ότι κανένα από τα ζητήματα αυτά δεν έχει τεθεί ρητώς από το αιτούν δικαστήριο, αλλά και υπό το πρίσμα του αντικειμένου, του πλαισίου και των επιχειρημάτων που συζητήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, φρονώ ότι είναι προτιμότερο να αναβάλουμε την εξέταση των ζητημάτων αυτών για μεταγενέστερη υπόθεση, σε περίπτωση που προκύψει, πράγματι, τέτοια ανάγκη.

123. Θα ολοκληρώσω, ως εκ τούτου, με ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τον νομοθετικό σχεδιασμό του ΓΚΠΔ όσον αφορά τη δικαιοδοτική λειτουργία των δικαστηρίων. Έχω επιχειρήσει να κατανοήσω τη συλλογιστική του νομοθέτη σε σχέση με τη ρύθμιση της ουσίας, των εξαιρέσεων και της εποπτείας της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ. Εντούτοις, εξακολουθώ να είμαι σε σύγχυση ως προς το ποιος ακριβώς ήταν ο επιδιωκόμενος σκοπός της υπαγωγής της δικαιοδοτικής δραστηριότητας των δικαστηρίων στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ. Τούτο δε σε σχέση με τον εγγενή χαρακτήρα της δραστηριότητας αυτής (1), αλλά και με το σε ποιον θα πρέπει να ανατεθεί η παρακολούθηση της συμμόρφωσης των δικαστηρίων με τον ΓΚΠΔ (2).

1. Επί της ουσίας: τα πάντα είναι νόμιμα

124. Τι αλλαγές επιφέρει ο ΓΚΠΔ, όταν εφαρμόζεται στα δικαστήρια, όσον αφορά τον τρόπο άσκησης της δικαιοδοτικής λειτουργίας; Δεδομένου του φαινομενικά απεριόριστου πεδίου εφαρμογής του ΓΚΠΔ, προκαλεί ίσως έκπληξη το γεγονός ότι οι απορρέουσες υποχρεώσεις σχετικά με τη λειτουργία αυτή φαίνεται να είναι απρόσμενα ήπιες. Οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου του ΓΚΠΔ είτε προβλέπουν ήδη ότι κάθε κανονική επεξεργασία για δικαιοδοτικούς σκοπούς είναι νόμιμη είτε παραπέμπουν σε συμπληρωματικές (και ενδεχομένως περιοριστικές) διατάξεις των κρατών μελών είτε, τουλάχιστον, επιτρέπουν την ευρεία στάθμιση με ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα και αρχές της δημοκρατικής κοινωνίας, με τη στάθμιση αυτή, στην ουσία, να καθιστά επιτρεπτή σχεδόν κάθε παρέκκλιση όσον αφορά τη δικαιοδοτική λειτουργία.

125. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του ΓΚΠΔ είναι ενδεικτικό συναφώς. Κατά τη διάταξη αυτή, κάθε πράξη επεξεργασίας που είναι «απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί» σε εθνικό δικαστήριο είναι «εκ του νόμου» νόμιμη. Παρόμοια (αν και πιο ρητή) παρέκκλιση προκύπτει από το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του ίδιου κανονισμού όσον αφορά την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όταν εφαρμόζεται οποιαδήποτε από τις δύο διατάξεις αυτές, δεν απαιτείται συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με τα κράτη μέλη να προσδιορίζουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να πραγματοποιείται η επεξεργασία στις περιπτώσεις αυτές⁶⁸. Με άλλα λόγια, και με την επιφύλαξη των αρχών της επεξεργασίας δεδομένων οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 5 του ΓΚΠΔ⁶⁹, ο ίδιος ο ΓΚΠΔ παρέχει μια νομική βάση για να θεωρείται νόμιμη *κάθε επεξεργασία* δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία διενεργείται από τα εθνικά δικαστήρια και η οποία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των επίσημων καθηκόντων τους.

126. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του ΓΚΠΔ, επιτρέπεται στα κράτη μέλη, επίσης, να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προβλέπονται στα άρθρα 12 έως 22 και 34 του ΓΚΠΔ, καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στο άρθρο 5 του ίδιου κανονισμού, προκειμένου να προστατευθεί η «ανεξαρτησί[α] της

⁶⁸ Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 40 και 52, άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, και άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 3, του ΓΚΠΔ.

⁶⁹ Απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, *Latvijas Republikas Saeima* (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 96 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

δικαιοσύνης και των δικαστικών διαδικασιών». Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι το άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται με παρόμοιο τρόπο όπως το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη και ότι δεν πρέπει να θεωρηθεί ως ακόμη μία διάταξη που περιορίζει την αρμοδιότητα της εποπτικής αρχής.

127. Συμφωνώ με την άποψη αυτή της Επιτροπής. Πράγματι, το άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του ΓΚΠΔ δεν έχει άμεση σχέση με το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ⁷⁰. Παρέχει, εντούτοις, στα κράτη μέλη τη δυνατότητα καθολικής παρέκκλισης από όλα τα δικαιώματα που αντλούν τα υποκείμενα των δεδομένων από το κεφάλαιο III του ΓΚΠΔ όσον αφορά, όπως φαίνεται, επίσης ορισμένου είδους δικαιοδοτική δραστηριότητα («ανεξαρτησί[α] της δικαιοσύνης και [...] δικαστικ[ές] διαδικασ[ίες]»).

128. Τέλος, όλα αυτά είναι δυνατά χωρίς (ακόμη) να έχει επιχειρηθεί ορισμένου είδους στάθμιση με θεμελιώδη δικαιώματα ή συμφέροντα άλλα από την προστασία δεδομένων, τα οποία θα αφορούσαν την εκτίμηση της νομιμότητας επιμέρους πράξεων επεξεργασίας (και την εκεί ενσωματωμένη απαίτηση ελαχιστοποίησης-αναλογικότητας). Δεδομένων των επιταγών της διαφάνειας και της δημοσιότητας της δικαιοσύνης, τα δικαιώματα ή συμφέροντα αυτά είναι πιθανόν να καλύπτουν κάθε κανονική χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της εκφοράς δικανικής κρίσης.

129. Το τελικό αποτέλεσμα φαίνεται να χαρακτηρίζεται από ηττοπάθεια. Συγκεκριμένα, το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει στη δικαιοδοτική λειτουργία ένα καθολικής εφαρμογής πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, το οποίο πρέπει να τηρείται, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει τόσο πολλές ουσιώδεις παρεκκλίσεις. Αν προστεθεί σε αυτό η «αφαίρεση αρμοδιότητας» που θεσπίζεται με το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, ο νόμος διαγράφει, εν τέλει, έναν πλήρη κύκλο, διατηρώντας τον «modus operandi» των εθνικών δικαστηρίων πριν από τη θέσπιση των κανόνων αυτών. Κατόπιν τούτων, γεννάται το ερώτημα: γιατί υπήρχε τότε ανάγκη για τέτοιο μωσαϊκό κανόνων, αν, στην πραγματικότητα, οι κανόνες αυτοί ελάχιστες αλλαγές έχουν επιφέρει σε εθνικό επίπεδο;

130. Τούτο δεν σημαίνει ότι το αποτέλεσμα αυτό δεν είναι ευπρόσδεκτο. Αποτελεί και δική μου πεποίθηση ότι δεν γίνεται διαφορετικά. Τούτο δε όχι απλώς για να συμβιβαστούν οι διάφορες δικαστικές και συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών όσον αφορά τη δημοσιότητα της δικαιοσύνης⁷¹. Πρόκειται, πρωτίστως, για κάτι εγγενές στην ίδια τη δικαιοδοτική λειτουργία. Εκφορά δικανικής κρίσης σημαίνει έκθεση *εξατομικευμένων λεπτομερειών σε δημόσιο φόρουμ*. Θα ήθελα οπωσδήποτε να τονίσω τα δύο στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω πρόταση.

131. Αφενός, τη βάση για τη νομιμοποίηση της δικανικής κρίσης σε μια επιμέρους απόφαση αποτελούν τα πραγματικά της περιστατικά και οι λεπτομέρειές της. Ο δικαστής επιλύει μια συγκεκριμένη υπόθεση. Καθήκον του δεν είναι να συντάσσει αφηρημένους, γενικούς και ανώνυμους κανόνες, αποκομμένους από τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και τις

⁷⁰ Όσον αφορά το κανονιστικό πεδίο των δύο διατάξεων. Στην πράξη, όπως υπαινίχθηκα στο σημείο 120 των παρουσών προτάσεων, μικρή διαφορά υπάρχει μεταξύ ενός ορίου στην εποπτεία λόγω αρμοδιότητας (βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ) και ενός ορίου στην εποπτεία λόγω περιορισμού ουσίας σε σχέση με ορισμένες δραστηριότητες (βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του ΓΚΠΔ).

⁷¹ Δεν είναι μυστικό ότι τα διάφορα κράτη μέλη δίδουν διαφορετική έμφαση στη διαφάνεια της δικαιοσύνης ή, τουλάχιστον, πρεσβεύουν αντικρουόμενες αντιλήψεις. Βλ. για παράδειγμα, όσον αφορά τη βιντεοσκόπηση και την ηχογράφηση των δικών, Hess, B. και Koprivica Harvey, A., «Open Justice in Modern Societies: What Role for Courts?», σε Hess, B. και Koprivica Harvey, A., *Open Justice: The Role of Courts in a Democratic Society*, Nomos, 2019, σ. 30 έως 35. Όσον αφορά τις διαφορετικές παραδόσεις (που ως επί το πλείστον προηγούνται κατά πολύ της έκδοσης του ΓΚΠΔ) σχετικά με την ανωνυμοποίηση των διαδικών στο πλαίσιο της επακόλουθης δημοσίευσης της απόφασης, βλ. Διεύθυνση Βιβλιοθήκης και Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης, ερευνητικό σημείωμα, «Anonymity of the parties on the publication of court decisions» [Ανωνυμία των διαδικών κατά τη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων] (Μάρτιος 2017, τροποποιηθέν τον Ιανουάριο του 2019), διαθέσιμο σε: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2021-02/ndr_2017-002_neutralisee-en.pdf, σ. 9 και 10).

συγκεκριμένες περιστάσεις. Τούτο απόκειται στον νομοθέτη. Όσο περισσότερο μια δικαστική απόφαση αποστασιοποιείται από –ή αποκρύπτει– το ιστορικό μιας δημόσιας δικαστικής υπόθεσης, ή αν γνωστοποιείται μεταγενέστερα με σημαντικούς περιορισμούς, τόσο συχνότερα καθίσταται ακατανόητη και τόσο λιγότερο νομιμοποιείται ως δικανική κρίση⁷².

132. Αφετέρου, από τη ρωμαϊκή ήδη εποχή, αλλά και πιθανώς ακόμη νωρίτερα, αν ένας ενάγων ζητούσε τη συνδρομή της κοινότητας ή αργότερα του κράτους για να γίνει δεκτό το αίτημά του και να εκτελεστεί από το κράτος, ήταν υποχρεωμένος να εμφανιστεί στο δημόσιο φόρουμ και να εκδικαστεί η υπόθεσή του εκεί. Στην κλασική ρωμαϊκή εποχή, ο ενάγων είχε το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει ακόμη και βία κατά του εναγομένου που αρνείτο να εμφανιστεί δημοσίως (στο βορειοανατολικό τμήμα του ρωμαϊκού φόρουμ που ονομαζόταν *comitium*) ενώπιον του μαγίστρου (ο οποίος καθόταν σε μια κυλιόμενη καρέκλα, πάνω σε έναν άμβωνα που βρισκόταν ψηλότερα από το ευρύ κοινό – εξ ου και η ονομασία «tribunal»), όταν καλείτο να εμφανιστεί ενώπιον δικαστηρίου (*in ius vocatione*)⁷³.

133. Είναι αληθές ότι, μεταγενέστερα, υπήρξαν άλλες αντιλήψεις όσον αφορά την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και τη δημοσιότητά της. Αυτές ίσως αποτυπώνονται καλύτερα στα λόγια ενός δικαστή του *Parlement de Paris*, ο οποίος, το 1336, έγραφε οδηγίες στους κατώτερους συναδέλφους του, εξηγώντας τους γιατί δεν έπρεπε ποτέ να αποκαλύπτουν ούτε τα γεγονότα που διαπίστωναν ούτε τους λόγους για την απόφασή τους: «Επειδή δεν είναι καλό να μπορεί ο καθένας να κρίνει το περιεχόμενο ενός διατάγματος ή να μπορεί να πει “είναι παρόμοιο ή δεν είναι”· αλλά οι φλύαροι άγνωστοι πρέπει να παραμένουν σε άγνοια και να σωπαίνουν, ώστε να μην προκαλούνται προκαταλήψεις στους υπολοίπους [...] Τούτο δε διότι κανείς δεν πρέπει να γνωρίζει τα μυστικά του ανώτατου δικαστηρίου, του οποίου ανώτερος είναι μόνον ο Θεός [...]»⁷⁴.

134. Στη σύγχρονη εποχή –για να επανέλθω στο εισαγωγικό απόσπασμα του Jeremy Bentham–, πιστεύεται όμως ότι ακόμη και οι φλύαροι άγνωστοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να δουν και να κατανοήσουν τη δικαιοσύνη. Βεβαίως, με την έλευση των σύγχρονων τεχνολογιών, διάφορα ζητήματα πρέπει να επαναξιολογούνται διαρκώς, ούτως ώστε οι φλύαροι άγνωστοι να μην προκαλούν προκατάληψη στους υπολοίπους.

135. Ωστόσο, κάθε τέτοια αλλαγή, ιδίως όσες άπτονται της δημοσιότητας και της διαφάνειας της απονομής της δικαιοσύνης, πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα, χωρίς να προκαλεί τριγμούς στα θεμέλια του συνολικού συστήματος διάρθρωσης⁷⁵. Η δικανική κρίση αποτελεί και παραμένει *εξατομικευμένη* λήψη απόφασης, η οποία απαιτεί ορισμένου βαθμού προσωπικές λεπτομέρειες και δεδομένα, και η οποία πρέπει να εκφέρεται, οπωσδήποτε όσον αφορά την έκβαση της υπόθεσης, *στο δημόσιο φόρουμ*.

⁷² Παρεμπιπτόντως, σε ορισμένες έννομες τάξεις, στο παρελθόν, τα ανώτατα δικαστήρια όντως εξέφεραν ευρείας εμβέλειας κανονιστικές κρίσεις, αποκομμένες από τις συγκεκριμένες υποθέσεις ή εντελώς εκτός του πλαισίου τους. Τούτο συνεχίζει να συμβαίνει σε ορισμένες έννομες τάξεις και σήμερα. Τείνει, ωστόσο, να αμφισβητείται εντόνως από απόψεως διάκρισης εξουσιών και νομιμοποίησης της δικανικής κρίσης. Πρβλ. Kühn, Z., «The Authoritarian Legal Culture at Work: The Passivity of Parties and the Interpretational Statements of Supreme Courts», *Croatian Yearbook of European Law and Policy*, τόμος 2, 2008, σ. 19.

⁷³ Bartošek, M., *Dějiny římského práva*, Academia, Πράγα, 1995, σ. 81, ή Sommer, O., *Učebnice soukromého římského práva. I. díl*, Všechno, Πράγα, 1946, σ. 121 και 122. Βλ., επίσης, Harries, J., *Law and Empire in Late Antiquity*, Cambridge University Press, 1999, σ. 101, 104 και 105.

⁷⁴ Dawson, J.P., *The Oracles of the Law*, The University of Michigan Law School, 1968, σ. 288 και 289.

⁷⁵ Βλ., συναφώς, για παράδειγμα, McLachlin, B., «Courts, Transparency and Public Confidence – to the Better Administration of Justice», *Deakin Law Review*, τόμος 8(1), 2003, σ. 3 και 4. Βλ., επίσης, Bingham, T., *The Rule of Law*, Penguin, 2010, σ. 8.

136. Ολοκληρώνοντας, συναφώς, με ένα συγκεκριμένο παράδειγμα που έχει ήδη αναφερθεί στις παρούσες προτάσεις⁷⁶, κατά τη γνώμη μου, ο ΓΚΠΔ δεν απονέμει δικαίωμα σε «ανώνυμη δίκη». Λαμβανομένων υπόψη όλων όσων εκτέθηκαν παραπάνω, φαίνεται παράξενο και επικίνδυνο να υποστηρίζεται ότι οι ενάγοντες που εμφανίζονται, για την επίλυση της διαφοράς τους, στη δημόσια αγορά, όπου οι δικαστές μιλούν εξ ονόματος της κοινότητας και ενεργούν υπό το άγρυπνο βλέμμα των συμπολιτών τους, πρέπει να έχουν το δικαίωμα να κρατείται μυστική η ταυτότητά τους και, κατά κανόνα, να ανωνυμοποιείται η υπόθεσή τους, ακόμη και έναντι του ίδιου του δικαστηρίου που εκδικάζει την υπόθεση, χωρίς να υφίσταται συγκεκριμένος και σοβαρός λόγος για την ανωνυμία αυτή⁷⁷.

137. Βεβαίως, η δημοσιότητα της δικαιοσύνης δεν είναι απόλυτη. Υπάρχουν δικαιολογημένες και αναγκαίες εξαιρέσεις⁷⁸. Κρίσιμο, εν προκειμένω είναι απλώς το εξής: ποιος είναι ο κανόνας και ποια είναι η εξαίρεση. Η δημοσιότητα και η διαφάνεια πρέπει να παραμείνουν ο κανόνας, από τον οποίο βεβαίως είναι δυνατές και ενίοτε αναγκαίες οι εξαιρέσεις. Ωστόσο, εκτός αν θεωρηθεί ότι ο ΓΚΠΔ επιβάλλει την αναβίωση των βέλτιστων πρακτικών του Parlement de Paris του 14ου αιώνα ή άλλων στοιχείων του Ancien Régime ή επίσης των Star Chamber⁷⁹, δύσκολα μάλλον μπορεί να εξηγηθεί για ποιον λόγο, στο όνομα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η σχέση αυτή πρέπει τώρα να αντιστραφεί: το απόρρητο και η ανωνυμία να καταστούν κανόνας, από τον οποίο η δημοσιότητα θα μπορεί ίσως περιστασιακά να αποτελεί την ευπρόσδεκτη εξαίρεση.

138. Συμπερασματικά και γενικότερα, όσον αφορά τον γενικό νομοθετικό σχεδιασμό της εφαρμογής του ΓΚΠΔ στην περίπτωση των δικαιοδοτικών δραστηριοτήτων των δικαστηρίων, γεννάται αναπόφευκτα και πάλι η απορία για ποιον λόγο το σύστημα να σχεδιάστηκε (αρχικά) με την πρόθεση να περιλαμβάνει τα πάντα και, στη συνέχεια (μεταγενέστερα), εν τέλει, να αποκλείει τα αποτελέσματα της ευρείας αυτής κάλυψης, βάσει των επιμέρους διατάξεων ουσιαστικού δικαίου, ή ενδεχομένως και εξ ολοκλήρου, βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του ΓΚΠΔ. Μήπως τότε θα έπρεπε απλούστατα να είχαν αποκλειστεί εξ ολοκλήρου από το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ τα εθνικά δικαστήρια, στις περιπτώσεις που «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας»;

2. Τα θεσμικά όργανα και οι διαδικασίες: *quis custodiet ipsos custodes*;

139. Με το ουσιαστικό επίπεδο συνδέεται το θεσμικό. Το ζήτημα αυτό προσθέτει στο ήδη αρκετά δύσκολο, ουσιαστικό ερώτημα «γιατί» το ερώτημα «πώς». Πώς πρέπει, πρακτικά, να εποπτεύονται ως προς τη συμμόρφωσή τους με τον ΓΚΠΔ τα δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας και από ποιον ακριβώς; Συγκεκριμένα, αν τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν τον ΓΚΠΔ, αλλά οι αρμόδιες εποπτικές αρχές δεν μπορούν, εντούτοις, να αναλαμβάνουν την εποπτεία των δραστηριοτήτων που διενεργούνται «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής αρμοδιότητας», σύμφωνα με το άρθρο 55, παράγραφος 3, του

⁷⁶ Βλ. υποσημείωση 7 των παρούσων προτάσεων.

⁷⁷ Σχετικά με το πρόβλημα της υπερανωνυμοποίησης των δικαστικών αποφάσεων, βλ. Wiwinius, J.C., «Public hearings in judicial proceedings», σε Hess, B. και Koprivica Harvey, A., *Open Justice: The Role of Courts in a Democratic Society*, Nomos, 2019, σ. 98 και 101.

⁷⁸ Όπως η προστασία των ευάλωτων ατόμων, των παιδιών, των θυμάτων βίας, των επιχειρηματικών απορρήτων, των εθνικών απορρήτων κ.ο.κ. Ωστόσο, σε όλες τις περιπτώσεις αυτές, που απαντούν σε όλες τις εθνικές έννομες τάξεις, τείνουν ήδη να προβλέπονται συγκεκριμένες διαδικασίες στις αντίστοιχες εθνικές δικονομίες, που παρέχουν δυνατότητα αποκλεισμού του κοινού από ορισμένα ή από όλα τα στάδια των ένδικων διαδικασιών και της έκδοσης απόφασης, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους ανωνυμίας, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών της κάθε επιμέρους υπόθεσης.

⁷⁹ Βλ. Krynen, J., *L'État de justice France, XIIIe–XXe siècle: L'idéologie de la magistrature ancienne*, Gallimard, 2009, σ. 79 επ., και Van Caenegem, R.C., *Judges, Legislators and Professors: Chapters in European Legal History*, Cambridge University Press, 1987, σ. 159.

ΓΚΠΔ, ποιος είναι υπεύθυνος να μεριμνά για τον σεβασμό του θεμελιώδους δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός ατόμου, το οποίο εγγυάται το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 3, του Χάρτη;

140. Σε αυτό ακριβώς το σημείο, κατά τη γνώμη μου, η σχέση μεταξύ του άρθρου 55, παράγραφος 3, και της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ δημιουργεί ορισμένα προβλήματα.

141. Όλοι οι μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία διευκρινίζουν ότι το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, όταν οι εθνικές εποπτικές αρχές παρακολουθούν και επιβάλλουν την εφαρμογή του ΓΚΠΔ, τα καθήκοντα αυτά δεν πρέπει πάντως να θίγουν την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών, με το να ασκείται εποπτεία των πράξεων επεξεργασίας όταν «τα δικαστήρια ενεργούν υπό τη δικαιοδοτική τους ιδιότητα». Η τρίτη περίοδος της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ αναφέρει, στη συνέχεια, ότι «[η] εποπτεία των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας δεδομένων θα πρέπει να μπορεί να ανατεθεί σε ειδικούς φορείς στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος του κράτους μέλους».

142. Ωστόσο, η προσέγγιση που προτείνεται στην αιτιολογική σκέψη 20 συνάδει με το κριτήριο της «ανεξαρτησίας» του άρθρου 8, παράγραφος 3, του Χάρτη; Συγκεκριμένα, πώς μπορεί ένα «εποπτικό δικαστήριο» το οποίο έχει συσταθεί από κράτος μέλος, στο πλαίσιο της εθνικής διάρθρωσης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ να ενεργεί ως ανεξάρτητος τρίτος σε σχέση με τα ίδια τα δικαστήρια που φέρονται να διέπραξαν παράβαση του ΓΚΠΔ; Τούτο δεν εγείρει ζήτημα παράβασης του άρθρου 47 του Χάρτη;

143. Η αναζήτηση της κατάλληλης θεσμικής και διαδικαστικής διάρθρωσης για αυτού του είδους τις περιπτώσεις μετατρέπεται, γρήγορα, σε *déjà vu*, θυμίζοντας ζητήματα που τέθηκαν στην υπόθεση *Köbler*⁸⁰. Ποιος θα αποφασίζει σχετικά με την ευθύνη του Δημοσίου λόγω παραβιάσεων του δικαίου της Ένωσης από δικαστήρια; Άλλα «κανονικά» δικαστήρια στο πλαίσιο του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, με τον κίνδυνο κάποτε να αποφανθεί το ανώτατο δικαστήριο σχετικά με τη δική του ευθύνη; Ή ένα ειδικό υπερ-δικαστήριο; Και τι θα συμβεί αν σφάλει και το υπερ-δικαστήριο αυτό; Συναφώς, η αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ εγείρει εκ νέου το ίδιο ζήτημα το οποίο επέκριναν τα κράτη μέλη στην υπόθεση *Köbler*: ήτοι τη διακύβευση της «πραγματικής» ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών από ένα απαιτητό εξωτερικό δικαίωμα ελέγχου των δικαστικών πράξεων ή παραλείψεων κατά παράβαση των κανόνων για την προστασία των δεδομένων⁸¹.

144. Ωστόσο, σε αντίθεση με την υπόθεση *Köbler*, σε σχέση με την οποία εικάζω ότι πολλοί διέθεταν τη στοιχειώδη σύνεση να κατανοήσουν την αρχή ότι τα κράτη μέλη πρέπει να υποχρεούνται να αποκαθιστούν τη ζημία που προκαλείται από δικαστήριο αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό το οποίο εκδίδει απόφαση που παραβιάζει το δίκαιο της ΕΕ⁸², δεν είναι καθόλου προφανές γιατί η εν λόγω «πραγματική» ανεξαρτησία πρέπει να θυσιάζεται στο βωμό της εποπτείας της συμμόρφωσης με μια πράξη παραγώγου δικαίου, όπως τον ΓΚΠΔ, ο οποίος προβλέπει ήδη άλλα μέσα επιβολής. Δεν μπορεί βεβαίως να αμφισβητηθεί ότι η πράξη αυτή έχει

⁸⁰ Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513).

⁸¹ Όπ.π. (σκέψη 42).

⁸² Όπ.π. (σκέψη 59). Τουλάχιστον όσοι προέρχονταν από τις έννομες τάξεις στις οποίες γινόταν δεκτή προγενέστερα, κατ' αρχήν, η ευθύνη του Δημοσίου για κακοδικία. Για τους υπόλοιπους, η δικαστική ευθύνη για αποφάσεις των αποφαινόμενων σε τελευταίο βαθμό δικαστηρίων εξακολουθεί να αποτελεί –όπως ήταν ο τίτλος ενός αξιοσημείωτου άρθρου– κάτι αδιανόητο –βλ., Toner, H., «Thinking the Unthinkable? State Liability for Judicial Acts after *Factortame* (III)», *Yearbook of European Law*, τόμος 17, 1997, σ. 165.

στερέες βάσεις στο πρωτογενές δίκαιο, και συγκεκριμένα στο άρθρο 8 του Χάρτη και στο άρθρο 16 ΣΛΕΕ. Το ζήτημα είναι, ωστόσο, ότι δικαίωμα άσκησης προσφυγής και αποζημίωσης κατά των δικαστηρίων ως υπευθύνων επεξεργασίας υφίστανται, χωριστά, βάσει των άρθρων 79 και 82 του ΓΚΠΔ, και ανεξάρτητα από το άρθρο 55, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

145. Ταυτόχρονα, μια πιθανή λύση θα μπορούσε να προκύψει αν η τρίτη περίοδος της αιτιολογικής σκέψης 20 του ΓΚΠΔ δεν ερμηνευόταν υπερβολικά κατά γράμμα. Εξάλλου, πρόκειται απλώς για μια αιτιολογική σκέψη και όχι για μια αυτοτελή, και ως εκ τούτου δεσμευτική, νομοθετική διάταξη⁸³. Αν εφαρμοζόταν η προσέγγιση αυτή, την οποία έχουν, πράγματι, υιοθετήσει, όπως προκύπτει, ορισμένα κράτη μέλη, τότε οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου του ΓΚΠΔ θα θεωρούνταν απλώς ότι κατοχυρώνουν δικαιώματα των οποίων θα πρέπει να μπορεί να γίνει επίκληση ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο των συνήθων ένδικων διαδικασιών που προβλέπονται στο κράτος-μέλος αυτό⁸⁴.

146. Αν επιλεγόταν πράγματι η εν λόγω θεσμική και διαδικαστική οδός, θα μπορούσε ίσως να αποφευχθεί τόσο το πρόβλημα του να επιτρέπεται σε έναν «εξαρτώμενο τρίτο» να ελέγχει τις δραστηριότητες των δικαστικών λειτουργιών όσο και η ανάγκη σύστασης ενός υπερ-δικαστηρίου για την παρακολούθηση των άλλων δικαστηρίων. Τούτου λεχθέντος, σε περίπτωση εφαρμογής της προσέγγισης αυτής, θα εξακολουθούσε πιθανώς να μην πληρούται η απαίτηση του άρθρου 8, παράγραφος 3, του Χάρτη περί ύπαρξης μιας «ανεξάρτητης» αρχής που εποπτεύει τη συμμόρφωση με το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁸⁵.

147. Από την άποψη αυτή, η λύση του «εσωτερικού δικαστηρίου» φαίνεται να αποτελεί τη μοναδική εφικτή λύση για τον προαναφερθέντα γρίφο της προσαρμογής της υπερ-διάρθρωσης του ΓΚΠΔ στον αρκετά ιδιαίτερο κόσμο της εθνικής δικαστικής εξουσίας⁸⁶.

148. Ωστόσο, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι ο μόνος σύμφωνος με τον Χάρτη τρόπος θα ήταν να υπάρχει μια τέτοια αρχή «εσωτερικού ελέγχου», το τι ακριβώς η εν λόγω αρχή θα προοριζόταν να εποπτεύει εξακολουθεί να φαίνεται κάπως ασαφές.

149. Πρώτον, όπως εξέθεσα στην προηγούμενη ενότητα των παρουσών προτάσεων, ο ΓΚΠΔ στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι πράξεις δικαστικής επεξεργασίας είναι νόμιμες και, επιπλέον του εν λόγω γενικευμένου τεκμηρίου, επιτρέπει τον περιορισμό ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και θεμελιωδών αρχών που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μέσω εθνικών νομοθετικών μέτρων.

⁸³ Πράγμα το οποίο επαναλαμβάνει διαρκώς το Δικαστήριο για λόγους αρχής –βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2005, *Alliance for Natural Health* κ.λπ. (C-154/04 και C-155/04, EU:C:2005:449, σκέψεις 91 και 92), της 21ης Δεκεμβρίου 2011, *Ziolkowski και Szeja* (C-424/10 και C-425/10, EU:C:2011:866, σκέψεις 42 και 43), ή της 25ης Ιουλίου 2018, *Confédération paysanne* κ.λπ. (C-528/16, EU:C:2018:583, σκέψεις 44 έως 46 και 51). Ωστόσο, ομολογουμένως, η ερμηνευτική πρακτική, όπως μάλιστα καταδεικνύεται ήδη στην τελευταία ως άνω προμνησθείσα απόφαση, είναι στην πραγματικότητα κάπως πιο ετερόκλητη.

⁸⁴ Συγκεκριμένα, μια καταγγελία κατά της επεξεργασίας δεδομένων από κατώτερο δικαστήριο θα αντιμετώπιζόταν από το εφετείο με τον ίδιο τρόπο όπως κάθε άλλη καταγγελία κατά διαδικαστικής ενέργειας του κατώτερου δικαστηρίου κ.ο.κ.

⁸⁵ Η νομολογία σχετικά με την «ανεξαρτησία» βάσει του άρθρου 28, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ ευθυγραμμίζεται πλέον με τη γενική ερμηνεία της «ανεξαρτησίας» στο δίκαιο της Ένωσης. Πρβλ. απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2012, *Επιτροπή κατά Αυστρίας* (C-614/10, EU:C:2012:631, σκέψεις 41 έως 44) και νομολογία μνημονευόμενη στην υποσημείωση 48 των παρουσών προτάσεων.

⁸⁶ Ταυτόχρονα, μη εγκαταλείποντας, σκοπίμως, το ατέρμονο ζήτημα αν ο έλεγχος του δικαστηρίου αυτού θα έπρεπε να πραγματοποιείται μέσω ενός «υπερ-εσωτερικού» δικαστηρίου, το οποίο στη συνέχεια θα ελεγχόταν από ένα «υπερ-υπερ-εσωτερικό δικαστήριο» κ.ο.κ. Σχετικά με μια λύση που υιοθετήθηκε από το ίδιο το Δικαστήριο, βλ. απόφαση του Δικαστηρίου, της 1ης Οκτωβρίου 2019, για τη θέσπιση εσωτερικού μηχανισμού ελέγχου σε περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των δικαιοδοτικών καθηκόντων του Δικαστηρίου (ΕΕ 2019, C 383, σ. 2).

150. Δεύτερον, στα περισσότερα, αν όχι σε όλα τα κράτη μέλη, οι εθνικοί κώδικες δικονομίας που διέπουν δεσμευτικά τις ένδικες διαδικασίες ρυθμίζουν πολύ λεπτομερέστερα τον χειρισμό των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε όλα τα επιμέρους στάδια των ένδικων διαδικασιών: συγκεκριμένα, το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να περιέχει ένα συγκεκριμένο έγγραφο, ποιος έχει πρόσβαση σε τι, ποια στοιχεία, υπό ποιες προϋποθέσεις, μπορούν να αφαιρεθούν/διορθωθούν, ποιοι περιορισμοί εμπιστευτικότητας ισχύουν, ποια στοιχεία και δεδομένα πρέπει να περιέχει μια δικαστική απόφαση κ.ο.κ.⁸⁷

151. Τρίτον, η μη τήρηση των κανόνων αυτών από τους εθνικούς δικαστές υπόκειται ήδη σε έλεγχο και επισύρει πιθανές κυρώσεις, τουλάχιστον δύο ειδών. Αφενός, υφίστανται οι κυρώσεις κατά της ίδιας της απόφασης, που συνεπάγονται πιθανή ακύρωσή της. Αφετέρου, υφίστανται πειθαρχικά καθεστώτα προσωπικής ευθύνης των δικαστών.

152. Λαμβανομένου υπόψη του ανωτέρω νομοθετικού περιβάλλοντος, ο ΓΚΠΔ θα ήταν δυνατόν να περιέχει διατάξεις σχετικά με την αλληλεπίδρασή του με άλλα νομοθετικά πλαίσια. Ποιος είναι ο «lex specialis» και πώς μπορούν να συνυπάρξουν τα διάφορα θεσμικά και διαδικαστικά πλαίσια; Πώς πρέπει να επιλύονται οι ενδεχόμενες συγκρούσεις κανόνων δικαίου; Ο ΓΚΠΔ δεν περιέχει όμως κανόνες σχετικά με τέτοιες συγκρούσεις, γεννώντας ως εκ τούτου το διακριτό ερώτημα αν πρέπει, πραγματικά, να θεωρηθεί ότι ο ΓΚΠΔ υπερισχύει των εθνικών δικονομιών ή αν ο κανονισμός αυτός πρέπει να ερμηνευθεί ως συμπληρωματικός προς τις δικονομίες αυτές.

153. Αν συνέτρεχε τέτοια περίπτωση, σημαίνει τούτο ότι τα υποκείμενα των δεδομένων θα μπορούσαν, παραδείγματος χάριν, να ζητούν από τα εθνικά δικαστήρια να «διορθώνουν» τα υπομνήματά τους και μετά τη λήξη των εθνικών δικονομικών προθεσμιών (σύμφωνα με το άρθρο 16 του ΓΚΠΔ)⁸⁸; Τι θα γινόταν αν ο διάδικος, ενόψει του κινδύνου αρνητικής έκβασης μιας υπόθεσης, επιτύγχανε την πλήρωση του ορίου της επίκλησης του «δικαιώματός του στη λήθη» (βάσει του άρθρου 17 του ΓΚΠΔ), ζητώντας την αφαίρεση μιας απόφασης ή δικογραφίας από τη συλλογική δικαστική μνήμη μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης⁸⁹;

154. Υπό το πρίσμα όλων αυτών των πολλών περιπλοκών, ίσως δεν προκαλεί εντελώς έκπληξη το γεγονός ότι πολλά κράτη μέλη έχουν ευλόγως δυσκολευτεί να δημιουργήσουν κατάλληλες θεσμικές δομές που να είναι σύμφωνες με το άρθρο 55, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, αλλά και να συνάδουν με το άρθρο 8, παράγραφος 3, του Χάρτη⁹⁰.

155. Αμφότερα τα στοιχεία που εξετάζονται στο παρόν τμήμα συνδυαστικά, ήτοι τα στοιχεία που αφορούν την ουσία και τα στοιχεία που αφορούν τους θεσμούς και τις διαδικασίες, δημιουργούν μια αίσθηση σύγχυσης, όπως επισημάνθηκε ήδη στην αρχή του τμήματος Δ. Λαμβανομένης υπόψη της συνεχιζόμενης ύπαρξης τέτοιων συστημικών προβλημάτων, γιατί να πρέπει, εξ αρχής,

⁸⁷ Όσον αφορά τη νομοθεσία της Αγγλίας και Ουαλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Πολωνίας και της Σουηδίας, βλ. Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης, ερευνητικό σημείωμα, «Methods of management of confidential data in the context of national judicial proceedings» [Μέθοδοι διαχείρισης των εμπιστευτικών δεδομένων στο πλαίσιο των εθνικών ένδικων διαδικασιών» (Οκτώβριος 2018), διαθέσιμο σε: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-11/ndr_2018-007_neutralisee-en.pdf, σ. 2.

⁸⁸ Βλ. απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Nowak (C-434/16, EU:C:2017:994).

⁸⁹ Παρά, πάντως, την απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google (C-131/12, EU:C:2014:317), το διαδίκτυο είναι απίθανο να ξεχάσει, ακόμη και αν του επιβληθεί με διάταγμα η υποχρέωση να το πράξει. Ως εκ τούτου, η μεταγενέστερη νομολογία, ιδίως το σκέλος της που σχετίζεται με την εδαφική εμβέλεια και επιβολή του σεβασμού του «δικαιώματος στη λήθη», αρχίζει, ολοένα και περισσότερο, να θυμίζει μάχη με ανεμόμυλους.

⁹⁰ Βλ. Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης, ερευνητικό σημείωμα, «Supervision of courts' compliance with personal data protection rules when acting in their judicial capacity» [Εποπτεία της συμμόρφωσης των δικαστηρίων με τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όταν ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας] (Ιούλιος 2018), διαθέσιμο σε: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-11/ndr_2018-004_synthese-neutralisee-en.pdf, σ. 3.

να δημιουργηθούν τόσο απρόθυμες, αλλά αξιοσημείωτα ευρείας εφαρμογής υπερ-δομές; Για να επιβληθεί, όσον αφορά τη δικαιοδοτική δραστηριότητα των δικαστηρίων, ο σεβασμός σχεδόν ανύπαρκτων ουσιαστικών δικαιωμάτων; Αξίζουν όλα αυτά, *πραγματικά*, τη σχετική αναστάτωση;

V. Πρόταση

156. Προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Rechtbank Midden-Nederland (πρωτοδικείο Κεντρικών Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες) ως εξής:

Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, αρχικό σκέλος

Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), έχει την έννοια ότι η πρακτική της κοινολόγησης διαδικαστικών εγγράφων σε δημοσιογράφο με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση του κοινού σχετικά με δημόσια συνεδρίαση διενεργείται από δικαστήρια που «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας».

Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό α'

Το άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 δεν απαιτεί να κρίνεται σε κάθε επιμέρους υπόθεση το αν μια πράξη επεξεργασίας των εθνικών δικαστηρίων που «ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας» θίγει την ανεξάρτητη δικαστική κρίση.

Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό β'

Ο προσδιορισμός της φύσης και του σκοπού μιας συγκεκριμένης πράξης επεξεργασίας δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, βάσει του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679, κατά την εκτίμηση του αν τα εθνικά δικαστήρια ενεργούσαν «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας».

Πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υπό γ'

Προκειμένου να κριθεί αν μια πράξη επεξεργασίας των εθνικών δικαστηρίων διενεργήθηκε «στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας», κατά την έννοια του άρθρου 55, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679, δεν ασκεί επιρροή το αν τα δικαστήρια αυτά ενήργησαν σύμφωνα με ρητή εθνική νομική βάση.